Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 29-го мая 1913. Ч. 22. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, May 29, 1913. N. 22.

Пращанє д. С. Демидчука Р. Н. Союзом.

Було се в понеділок, 19-го мая с. р. У просторій приймній сали в домі Р. Н. Союза в Джерзи Сіти зібрала ся громадка головних урядників нашої орґанізації, Р. Н. Союза. Усї в сьвяточних строях а на лици поважна задума. З'явив ся запрошений п. С. Демидчук. Серед сьвяточної тиші, у настрій наче в сьвятини Господній, почали нараз падати жемчуги-слова. Се промовляв пращальну річ предсїдатель Р. Н. Союза, д .Дм. Капітула, звернений лицем до сего, що протягом довгих девять місяців був серцем усеї нашої заморської України. Пращав його в імени Р. Н. Союза, пращав в імени отсеї численної сїмї-родини, що її злидні вигнали за океани, а у якої груди ще не погасла іскра любови до поневоленої рідної країни. І в імени отсеї сїмї передавав рідній земляци низький поклін та розпучливий клич: Не забувайте на нас! Не забувай, далека, люба Україно, на тих нуждарів, у яких серце з болю рве ся в шматки за Тобою, які у мріях що нї хвилина линуть до Тебе, припадають до Твоїх сьвятих могил. Не забувай за нас, бо ми рідні Твої діти, а за се ми на кождий Твій поклик станемо збитою лавою та серечної крови не пожалїємо у слушну годину......

Невибагливі були слова д. Капітули, не вбрані у дзвінкі, блискучі фрази, але пламенні огнем любови, навіяні щиростю, плинучі із самого серця.

І тому власне дійшли вони до серця Вп. д. Делеґата. Зворушеним голосом відповідав, що ніколи не забуде сердечної підпори, яку мав у сповнюваню своєї задачі в Р. Н. Союзї та його уряді; що коли вивязав ся як слід із своєї місії, то лиш завдяки моральній підпорі найбільшої української орґанізації, якої вагу для наших заточенців тут доперва навчив ся цінити. І колиб його задушевні горячі бажаня змогли прибрати конкретні форми, то в ту мить Р. Н. Союз зібрав би під своїм прапором усю американську Русь-Україну, ведучи її до кращої, сьвітлїйшої долі, до визволеня із неволі темноти і рабства. А рідний наш край, який він представляє, на кождий поклик подасть помічну руку за океану. На доказ того буде основано у Львові „Американське Бюро", до якого наші заточенці будуть могли удавати ся по всяку моральну поміч та пораду.

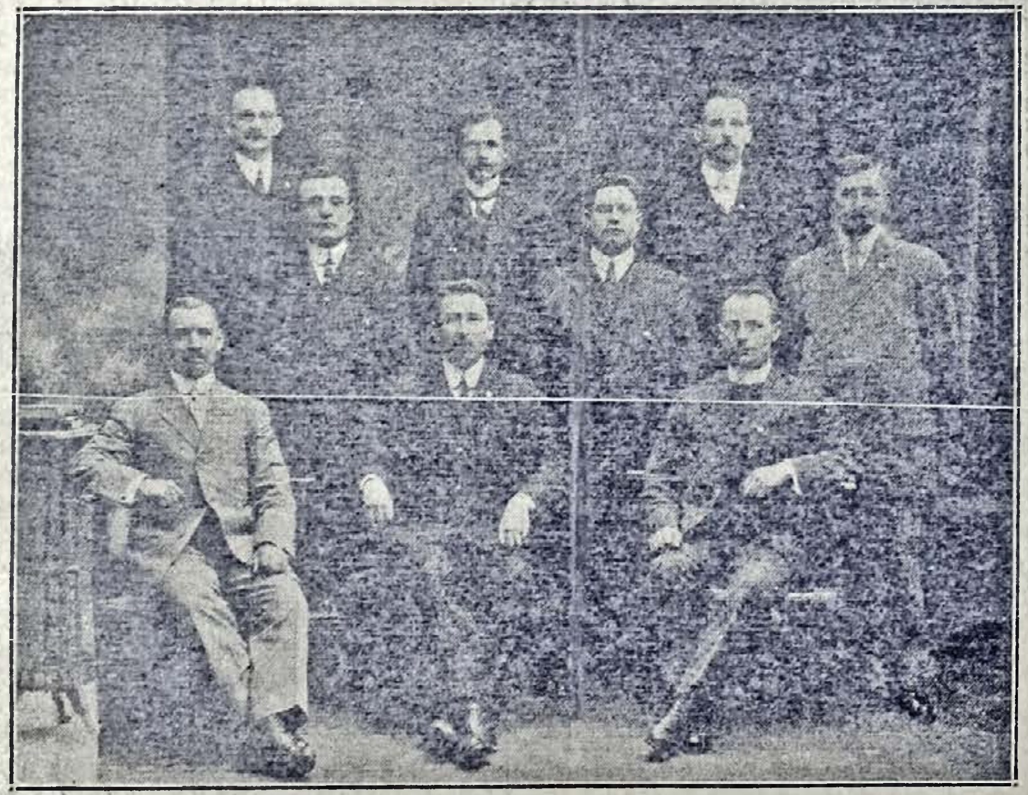
*

Щоби память спільно перебутих хвиль убрати у видимі форми, та щоби і грядучим поколїням передати памятку отсих ідей і змагань, що за почином Вп. д. Делеґата заворушили усею американською Русею, порішено спільно відфотографувати ся.

Понизше подаємо отсю відбитку. На ній, довкола нашого незабутнього земляка зґрупував ся уряд Р. Н. Союза в такім порядку. З правого боку д. С. Демидчука сидить о. Хомяк, дух. упр. Р. Н. С.; з лївого боку сидить д. Дм. Капітула. предсїд. За ними стоять від правого кінця перший ряд: А. Шаршонь, кас., С. Ядловський, ф. секр. і М. Угорчак, рек. секр.; у другім рядї: О. Стеткевич, ред. „Свободи", А. Цурковський, співред. „Свободи" і А. Савка, управитель „Свободи".

* * *

Вечером того-ж дня відбула ся спільна вечера. До веселого, родинного настрою причинили ся не лиш подаваний на вечерю український борщ та питомі

краєві пироги, але передовсїм численні тоасти і бесїди. Перший забрав голос опять д. Дм. Капітула і у повній гумору бесїдї просив Вп. д. Делеґата, аби, коли стане на рідній землици, хоч коли згадав про нашу американську Русь-Україну. Та память людська не совершенна, отже, щоби її помочи, вручив д. делеґатови на спомин від Р. Н. Союза золоте перо з просьбою, час від часу написати ним дещо для нашої заморської вітчини. На пері, яке вручено д. С. Демидчукови в дарі від Руського Народного Союза була зроблена слїдуюча напись: „С. Д — Делеґатови „Рідної Школи" від Р. Н. Союза. — Джерзи Сіти, Н. Дж. 19-го мая 1913".

Д. С. Демидчук, дякуючи за дарунок рівнож у повній гумору бесїдї зазначував, що лиш уживати ме сего пера у хвилях важних, у хвилях, коли важити ся буде доля нашого народу.

А опісля поплила широкою струєю свобідна бесїда на загальні теми. Обговорювано наше суспільне і економічне положенє на чужинї, та розправляно над средствами двигненя його. Широко і вичерпуючо передиспутовано обопільне відношенє наших суспільних кляс до себе, а добутком сеї диспути було заключенє, що обопільна вирозумілість а за тим ідуча в парі злагода та зрозуміня ідей і кличів, що ворушать під сю пору усїм нашим українським суспільством в Галичині, принесуть і для американської Руси благодатні овочі. Лиш під знаменем загальної любови і згоди, під знаменем братерства і обєднаня усїх своїх клас зможе американська Русь ступати шляхом поступу та розвивати ся. Перед у сїй дебатї вів д. Демидчук і власне се доведенє американської Руси до дружного збратаня усїх її верств було — як говорив д. С. Демидчук — другою, хоч не офіціяльною, але не менше важною точкою його післанництва.

Присутні анї не счули ся, як блискавкою проминув вечір. Зелїзна, неумолима конечність приневолювала розстати ся, попращати дорогого Гостя, який слїдуючого дня ранком мав сїсти на корабель. Зі сумом і жалем повстано з місць. І нараз, наче протест проти глуму долї, що синів одної Неньки розпорошив по широкому сьвіту, а рівночасно як вислів могучої гадки, що хоть ділять нас океани, то ми однак почуваємо і почувати-мемо сильну і нічим та ніколи нерозривну звязь з вітчиною, залунали звуки могучого народного гимну: „Ще не вмерла Україна".....

* * *

А тепер, з отсего місця в послїдне кличемо Тобі, Дорогий Земляче: Пращай! Пращай, незабутній Гостю!

І коли отсі стрічки лягатимуть на папери довгими рядами, Тебе вже не буде між нами; Тебе понесе сила могутньої пари ід берегам рідної землиці, на ясні води і тихі зорі. Та там, коли із покладу корабля глядітимеш на розбурхані филї океану, коли білі буруни бігтимуть назустріч кораблеви: се вірний образ нашої теперішної американської Руси-України.

І нам на зустріч біжать буруни-хвилї, і на наш небозвід надтягнули сїрі плахти хмар. Та так як і у пароходї, що несе Тебе на рідну, могутні працюють сили і він ріже хвилї і моче їх під свій кадовб, так і у нашого народа, у глубині душі, дрімають сили велитня, які раз збуджені, підуть гордо на прю усїм бурунам-хвилям, і здопчуть їх.

А що та сила розбуджує ся, що іскра схована у попелї починає жевріти, аби розпалити великий огонь, нїчим і нїхто непогасимий, се Твоя велика заслуга — незабутнїй Земляче.

І тому днесь кланяє ся Тобі уся американська Русь-Україна.

ВАЖНЕ!

До пп. станголдерів Руського Народ. Дому в Америці.

Отсею дорогою пораз остатний взиває ся Вас, П. Т. стакголдери, шерів А і шерів В, щоб чим скорше звернулисьте свої шери на адресу: S. Jadlovski, Box 76, Jersey City, N. J., бо так довго, поки ліквідаційна Комісія не збере всї шери назад, не буде могла приступити до остаточної виплати тихже шерів. Послїдний речинець до звертаня шерів єсть назначений до 31. червня (June) б. р.

Ліквідаційна Комісія
Р. Н. Дому в Америцї.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим пригадує ся пп. місцевим Урядникам Р. Н. Союза, що кождий відділ Р. Н .Союза має найдальше до 30 кождого місяця прислати припадаючий на него розмет.

Відділи не тримаючі ся сего, будуть безпроволочно суспендовані, а за наслїдки будуть відповідати місцеві Урядники перед своїми членами за їх неточність в своїм урядованю.

C125 Голов. Уряд Р. Н. С.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО МОЛОДЕЧОГО РУСЬКОГО СОЮЗА!

Народні збори в справі „Рідної Школи".

Carnegie, Pa.

День 30 марта відбуло ся в Карнеґі, Па. віче, в справі „Рідної Школи", на яке загостив Вп. делеґат, п. С. Демидчук.

Віче отворив місцевий парох, о. Ротко, представляючи зібраним п. Демидчука і покликуючи на предсідателя п. А. Астряба, а на секретаря п. С. Пелеха. — Хотяй Карнеґі се невелике місточко, та небогато українських душ числить, все таки мило було глянути на місця, заповнені учасниками. Шкода, що богато людий було при роботі, а певно, що не один ще бувби прийшов. А варто було прийти та послухати гарної бесіди п. делеґата, в якій він змалював сумне та невідрадне положенє наших братів в старім краю, покривджених Поляками морально і матеріяльно. Не одно серце, відтяте від рідного краю широким безмежним океаном, запалало пімстою проти тих, що розсілись в нашій хаті, на нашій рідній земличці, политій кровю і засїяній кістьми наших батьків, та наложили на нас тяжке ярмо; проти тих, що трактують нас як скотину та на кождім кроцї намагають ся позбавити нас всяких услівий свобідного національного розвою. Наш найменший поступ лютить їх і страхає. А вже чи не найбільше страхає їх наша „Рідна Школа". Вони добре знають сей клич, що: „В школі наша будучність!" Вони знають, що „Рідна Школа", се найстрашнійше оруже, при помочи котрого ми можемо легко скинути з себе накинене на нас польське ярмо і самі запанувати на рідній землї: Дуже би то було тяженько нашим гнобителям вандрувати за Сян і покидати на нашій землі свої „twierdze". А хто знає, чи до того не моглоби коли прийти? Та лишім гнобителів, ми колись з них обтрясемо ся, але за то на кождім кроцї пятнуймо тих, що називають себе „правдивими Русинами" а в дійсности суть зрадниками своєї рідної матери, братів і сестер. Приходять менї на гадку таки карнеґійські „русскіє крестіяни". Бо хто перед і в часі віча стояв перед церквою і по улицях та аґітував проти „пільських українців?" Хто в часі віча приходив до галї і підчас бесіди п. делеґата виходив з дурноватою іронією і перешкаджав другим? Шалійсьте, москалики, як біснуваті, та бачите, якось обійшло ся без вас! Сором і ганьба вам! Коли вже прозрите, коли перестанете бути яничарами, московськими запроданцями? Чи думаєте все бути перевертнями, що стоять на услугах Москаля і помагати здирати з Матери-України послідну полатану сорочку?! Схаменїть ся та спитайте себе:

„хто ми, ким,
за що закуті?!"

Роздумайте над собою щиро, оглянеть ся на своїх фальшивих провідників, що самі темні як ніч, а певно переконаєте ся, що ви нічо инше, як тільки сліпе оруже в їх руках! Тоді ваш „псаломщикъ" певно мусїви Україну інакше „панємать" і не баламутив би ваших голов!

А ну візьміть ся до праці, прочитайте історію Руси-України, читайте книжочки з „Просьвіти", покиньте мертву качковщину, якої певно не розумієте, а побачите, що і в вашім умі засіяють правдиві лучі науки і любови. Коли самі переконаєте ся, тоді проганїте від себе всяких московських обманців, тоді зникнуть всякі роздори, а запанує єдність і любов! Памятайте на пословицю, яку знали вже старинні Римляни: „Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dila buntur", то значить: „Через згоду малі річи зростають, через незгоду найбільші річи розпадають ся", або як українська пословиця каже: згода будує, незгода руйнує!

Впрочім не моя річ вас навертати. Може ви вже так спутані качковщиною і так застрягли в московськім болоті, що й сьвячена вода вам не поможе? Єсли так є, то ви вже пропали! Нехай вас помилують зелїзопазурні запродані „цапки". Український народ без вас обійдеть ся, бо як зовсім справедливо і мудро замітив п. предсїдатель, Астряб, що лїпше є відрубати суху, спорохнявілу галузь від здорового пня, бо вона його не украшує, тільки нищить. А ви, Українці, маєте відстрашаючий примір темноти і заскорузлости і тому працюйте над своїм освідомленєм, і памятайте на слова нашого найбільшого ґенїя, Тараса, який сьпівав:

Учіте ся брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь!
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цурають ся,
В хату не пускають...

Коли так будете поступати, то карнеґійська руська громада певно знесеть ся понад всїх!

По промові п. делеґата скинули ся присутні на річ „Рідної Школи". Усїх жертв зібрано на суму 147 дол. 35 цнт. Оплата почти винесла 1.50 дол. так, що до краю на адресу „Дністра" вислано 145.85 дол. або 714 корон 96 сотиків, як про се сьвідчать дві почтові посьвідки чч. 8092 і 8093.

О. Ротко як і п. Демидчук подякували вічевикам за їх участь і за лепти, а предсідатель, п. Астряб, замкнув віче. По відсьпіваню національного гимну і инших українських пісень, одушевлений народ розійшовсь домів.

Колишній Карнеґієць.

Herkimer, N. Y.

День 8. цьвітня був для геркімерської кольонії великим сьвятом, бо перший раз в історії тамошної України відбулось там віче, на котре приїхав п. С. Демидчук.

Віче отворив п. П. Янко, представляючи присутним, ким є п. Демидчук і покликав на предсідателя Ів. Луцишина. Предсідатель в довшій промові представив зібраним цїль віча і покликав на секретаря п. М. Бурчицького. Перший з бесідників забрав голос п. С. Демидчук і в своїй 2 годинній промові перейшов історію України від початку козацтва аж до найновійших подій. Згадав за нас, американських поселенцїв та за наші хиби і байдужність. Згадав бесідник і за Шевченка, його працю і неволю в московській тюрмі. Представив силу просьвічених народів і порівнав наш нарід до сего. Представив розвій чужих народів економічно в порівнаню до українського та вказав на се, що ми ще двигаємо наслїдки панщини і панських шахрайських проєктів.

Опісля згадав за неволю українського народу за часів М. Шашкевича і його значінє для укр. відродження. Змалював баденївські вибори в р. 1897 і трупи хлопські, згадав за великий рільний страйк в Галичині 1902 р., дальше за нове виборче право як і кровопролитя. Опісля розказав за польські школи в Галичині і порівнав їх з українськими; по тім перейшов на борбу за українське сьвятиню науки т. є. університет та розказав за смерть Адама Коцка. Згадав за еміґрацію галицьких селян і прочитав поезію Б. Лепкого „В сьвіт за очи". Хто був присутний на гали, то кождому потекли слези з очий, бо кождий пригадав собі ту хвилину, коли кидав рідний край. Потім бесідник розказав, якими штучками послугують ся Поляки, щоб заселити східну Галичину Мазурами. Найбільшу вагу клав бесідник на поясненє значіня „Рідної Школи" в Галичині та на гнет нашої дітвори під польським пановaнєм. Широко обяснив потребу „Рідної Школи" під теперішну хвилю та її тяжке положенє зі згляду на загальну кризу фінансову в Галичині, спричинену елементарними нещастями, котрі навістили Галичину в минувшім році.

По скінченій промові п. Демидчука, предсідатель віча подякував бесідникови та навязуючи до його слів, візвав присутних, щоб помогли нашим братам в Галичині після своєї змоги. І народ відкликнув ся на горячий зазив, бо зібрано $61.75. З того по відтягненю коштів подорожи делеґата і других видатків остало $53.40 на річ „Рідної Школи" в Галичині.

На закінчене відсьпівано „Ще не вмерла", „Не пора", „Який то вітер" і „Ми Гайдамаки". Вічевики одушевлені розійшлись по хатах з новою силою і охотою до дальшої праці і витревалости.

Гроші відіслано до Галичини для „Рідної Школи", які зробили суму 258 кор. 82 сот., число посьвідки почтової 14934.

Іван Луцишин, предс. віча.
Михайло Бурчицький, секр.

Amsterdam, N. Y.

В понеділок, дня 7-го цьвітня с. р. відбуло ся у нас русько-українське віче, на яке загостив делеґат просьвітних та економічних інституцій галицьких, п. Семен Демидчук.

О годині 7. явив ся п. С. Демидчук на гали в товаристві о. Еміліяна Бартіша, пароха з Водервлїт, Н. Й.

Павло Шабатура привитав гостя в імени громади щирими словами і вручив йому хліб та сіль.

Тим часом зачала наповнятись галя церковна нашими людьми та загальне число учасників виносило яких 150 осіб.

В кілька хвиль по годині 8-ій явив ся п. С. Демидчук і о. Ем. Бартіш на підвисшенім місци і тоді маленька 10-літна дївчина привитала дорогого Гостя, вручаючи йому китицю цьвітів.

Відтак о. Ем. Бартіш розпочав сей вечер гарною промовою, в якій представив п. С. Демидчука зібраній публиці, вказав на цїль його приїзду до Америки і звернувши ся до нього лицем, іменем монесенських Українцїв зложив йому щирий руський привіт.

На предсідателя віча покликав о. Ем. Бабтіш п. Николу Пеля, а на двох заступників Ан. Макаровського і Ст. Цюпку; відтак двох секретарів Н. Вільчинського і П. Сернюка.

Предсїдатель уділив першому голос п. С. Демидчукови. П. С. Демидчук у своїй промові натякнувши поперед на сьвітлїйші моменти в минувшині українського народа, оповів про теперішне положенє в Росії, Австрії і Угорщині.

Особливо в чутку струну у слухачів ударив він тоді, коли малював нужду галицького народа, через котру наші люди мусять полишати свою рідну земличку і йти в сьвіт шукати лїпшої долї.

Дальше перейшов п. С. Демидчук на се, як наші брати в старім краю змагають визволити ся із сих оков, які їх доси вязали, як то за кожду пядь землї, за найменше і найслушнїйше своє право мусять вони бороти ся зі своїми ворогами, а іменно з польською шляхтою, котра хоче верхувати над нами.

Шановний делеґат, п. С. Демидчук, говорив протягом двох годин так поважно і поволи, що кождий міг його зрозуміти.

Зі слів його промови пробивав ся з одної сторони патріотичний біль на вид слїз в очах розбитого народа, а з другої сторони жаріла якась пророча віра у воскресенє і сьвітлу будучнину нашого народа.

Тимто прикував п. С. Демидчук своєю бесїдою увагу зібраної публики так, що здавало ся, начеб вона ловила кожде його слово, яке плило з його уст; і колиб він був говорив ще чотири години, то певно ніхто зі слухачів не бувби відійшов.

За свою промову зібрав шановний бесїдник через кілька разів цїлу бурю оплесків.

По скінченій промові п. С. Демидчука, о. Ем. Бартіш загрів горячими словами учасників віча до складаня жертв на потреби „Рідної Школи" в Галичині.

Почали складати лепти а підчас того сьпівано всякі патріотичні пісні.

Зібрано усїх жертв на суму 51.45 дол. З того розходу було 4.00 дол., отже лишило ся 47.45 дол. які вислано на адресу Тов. „Дністер" у Львові, ул. Руська ч. 20, на книжочку вкладкову ч. 6800.

По сїм ще раз забрав с[...] Демидчук і о. Ем. Бартіш. По[...] ротенько говорив Василь Чучма[...] дякував зібраним, п. С. Демид[...] і о. Ем. Бартішови за труди і пра[...]

З піснею „Ще не вмерла" і „пора, не пора" розійшли ся вічев[...] домів.

Н. Вільчинський, секр. віча.
П. Сернюк, секр. віча.

Дмитро Макогон.

Перша посада.

—А що, вже прийшов з міста? — поспитав Стефан Лабій своєї жінки.

— Та прийшов.

— Приніс гроші?

— А-я, приніс! Казав, що за кілька днів вже напевно дістане.

— От і маєш, знов те саме! Кілько разів він вже то говорив? Якась кара божа спала на мене. Три місяці годую його своєю кервавицею і крейцара не виджу. Не доста менї своїх бахорів, а тут ще професорів утримуй...

— Та вже чекай, заким зафасує. Він може нашого не схоче.

— Не схоче! Добре ти говориш! Бери, та заріж йому знов курку. Ти знаєш, яке в него сумлїнє? А звідки ми можемо знати, що він по правді говорить? Я щось не дуже йому вірю. Де-ж то, три місяці вже в службі — і щоби гроший не фасував? Я ще не чув про таке право. Я знаю, що в нашого цїсаря кождий службаш на першого бере свою пенсію. А тут вже три перших минуло.

— Він каже, що йому самому дуже немило...

— Мило чи немило, але я йому більше їсти не дам. Ще дай сегодня вечерю — і конець. Скажи йому, що за дурно не будемо годувати.

— Та скажи ти!

— Таки скажу! Гадаєш, буду соромити ся може? За свою працю нема сорому.

Лабій удав ся зараз до учителя, що мешкав лиш через сїни в малїй хатчинї.

— А що, пане, вифасувалисьте гроші?

— Нї ще! Казали, що сегодня-завтра дістану.

Лабій голосно плюнув на землю і покрутив головою. Настала мовчанка. До хати увійшла жінка і поклала на стіл вечерю: миску печених барабольь і три великі, жовті огірки.

— Вечеряйте, пане, — промовила жінка.

— Так, так, — обізвав ся на те Лабій, — ще вечеряйте сегодня, а вже завтра шукайте собі харчу деинде. Менї вас жаль, але і мене шкода. Вже я вас доста за дурно годував. Може й другий трохи погодувати! З хати я вас не виганяю, сидїть собі здорові, але давати харчу більше не можу. Ви знаєте, що і коло мене нема таких гараздів. Ви за се не гнївайте ся...

— Я не гнїваю ся, бо вас цїлком розумію. Лиш і тепер мушу вас запевнити, що за дурно ви мене не годували. Будьте переконані, що як лиш дістану гроші, то до крейцара вам заплачу.

— Дай Боже скоро сего діждатись! Гай, ходім, жінко! Ага, правда... я маю до вас якесь письмо. Почтар передав. Ось воно! А тепер — добра-ніч!

— Добра-ніч!

Учитель розірвав куверту. До него писав його батько і жалував ся на синову невдячність.

— . . . . . Такі, синку, коло мене гаразди. Задовжив ся через тебе, а тепер за довги мене по судах тягають. А тобі байдуже, панувєш собі і певне на пустодурно протринькуєш гроші. А йшов ти на посаду, то казав, що будеш менї що місяця посилати. От вже три місяці минуло, я своїх ноги виходив на почту а від тебе і крейцара не виджу. Красно ти робиш! Мама вже свої очи виплакала. Бог тебе тяжко скарає за мамині сльози...

Учитель не мав сили прочитати сей лист до кінця. Страшний біль здавив його серце і утрудняв віддих. Заплакав бідолашний учитель а горячі слези спливали по його лици і скропляли його вечерю і...

І печену барабалю і жовті, великі огірки.

зумне і холодне і далеке від усякого сантименталізму, той був би ніколи не подумав, що той чоловік носить у своїх грудях глубоку, ледво загоєну любовну рану, що по його серці пройшла не скажена буря, а тиха, війна змора, пройшла така дитиняча, глупа історія, яка у иншої, менше глубокої натури минула би мов легкий весняний дощик, не лишивши по собі нікого сліду або навіть освіживши душу до нового розмаху чуття.

Будучи на третім році прав у Львові Рафалович на однім академічнім балю побачив панночку, що від разу впала йому в око. Він танцював з нею кілька тур, обмінив ся кількома банальними фразками, не придаючи свойому першому враженю надто великого значіня. Він навіть не запитав її, хто вона, не запитав про се нікого з товаришів комітетових і так вони розійшли ся. Кілька днів минуло. Евгеній згадував нераз панночку, але без особливого зворушеня. Він був занятий лекціями і не хотів думати про любощі, то й силкував ся побороти свої „любовні примхи", як він називав подібні епізоди, що трафляли ся йому вже нераз. Він вмовляв у себе, що властиво панночка не представляла з себе нічого особливого, що у неї ніс за довгий, уста за великі, овал лиця не зовсім правильний, одним словом

що коли не на однім, то на других таки здибле її, а тоді вже не занишить зібрати всі потрібні інформації. Але доля зажартувала собі з него: о скілько він з ущербом для свойого скупого буджету зробив ся неминучим участником усіх балів, вечерків, маскарад та редут, які були в тім сезоні, о стілько панночка мов запала ся, не показала ся ні на однім. У Евгенія горіло серце. Щось займало ся в души мов невгасний огонь; панночка все стояла у него перед очима то в рожевій бальовій сукні, то в простім плащику і з легесенькою усмішкою, як ішла своїм маєстатичним ходом по вулиці. Не бачучи її він не то що не забував, але навпаки, закріплював у своїй памяти кождий її рух, кожде слово, кождий відтінок її голосу, кожду рисочку її лиця. Він уже перестав критикувати правильність тих рисів, він чув, що вона перестає бути для него предметом естетичного вподобаня, а починає робити ся чимсь таким необхідним до житя, як сонце, як тепло, як повітре. Він не згадував про неї нікому в розмові з товаришами, зате ховав її образ у найскритійший глубині своєї душі боячись, щоб ані хтось инший ані він сам не доторкнув ся її не то цинічним жартом, грубою фразою, але навіть жадним нечистим помислом.

І він дивував ся сам собі: давнійше, коли йому

трафила ся часом „любовна халепа", він бептежив ся, тратив охоту до праці, зітхав і ходив блудом; тепер сего не було нічого; він, що правда, бажав конче здибати її, але проходивши по вулицях вертав до дому і з подвоєною енергією брав ся до роботи. В ньому виросла і з кождим днем кріпшала надія, що колись таки він зустріне ся з нею, і ще не знаючи, хто вона і яка, він почав у своїй голові укладати можність оженити ся з нею. Він почував, що з такою жінкою він міг би бути щасливим; що така любов, як та, що зароджувала ся в його души, коли-б знайшла собі взаїмність, могла-б бути підвалиною до щасливого подружя.

XV.

Евгеній був оптиміст, „невилічимий оптиміст", як називали його товариші. Все, що трафляло ся йому в житю, він вияснювував собі на добро. Його опікунови при смерти вкрадено всі гроші, що мали в спадку лишити ся Евгенію. „Щож, — потішав себе парубок, що був тоді на другім році прав і нараз опинив ся без нікого удержаня, — видно, що доля хоче мене загартувати, хоче виробити мої духові сили. Значить, я їй мабуть на щось добре придав ся". Умерла панночка, ко-

нею, то він від одного її погляду впав би, згорів би на місці. Коли вийшов у сіни, в сінях не було нікого; вибіг на вулицю — на вулиці не було видно жадної панночки з нотами. Але недалеко була невеличка площа, відки розходили ся вулиці на пять боків. Певно котроюсь із пятьох вуличок пішла панночка в жалобі. Але котрою? Евгенія знов неначе кліщами за серце стисло. Але він швидко отямив ся. Тепер він мав одну сказівку. Вона ходить на лекції фортепяна до тої пані, що живе понизше него. Він троха познайомив ся вже з сею панею, тепер познайомить ся ще ліпше і розвідає все, що йому треба. І вспокоївши ся на тім він пішов на обід.

І справді зараз по обіді він узяв на себе чорний анґлез і пішов у низ до вчительки гри. Пані була сама, учениці ще не поприходили. Пані приняла Евгенія дуже чемно і здивувала ся дуже, коли він заявив їй, що хотів би взяти у неї кількадесять лекцій гри на фортепяні.

— Я вже початки знаю, — мовив він, — і хоча не чую в собі ніякого особливого таланту, але охота є. Ну, а хто знає, що коли чоловікови може придати ся в житю.

— О, так, — мовила пані, — то дуже красно. Адже добре старі люди говорили: чого за

молоду навчиш ся, те потім як знайдеш. Тільки не знаю, пане Евгеній, як би ми се уладили. У мене тепер чотири панночки беруть лекції що день від осьмої до дванацятої і від третьої до пятої.

— О, я не міг би посьвятити так богато часу. Що найбільше годину денно.

— Так. А колиж маєте вільний час?

— Коли пані не мають нічого против того, то мені було би найдогіднійше від одинацятої до дванацятої.

— Та я не мала би нічого проти того. І так іще один фортепян у мене вільний. Як би тільки мої учениці не були противні.

— Я спокійний чоловік і не буду перешкаджати їм, — з усьміхом мовив Евгеній.

— Ну, що до того я певна, — мовила пані, — тим більше, що ви вчились би в окремім покою. Та проте — ну, зрештою побачимо. Ось вони зараз поприходять. Найліпше буде спитати їх самих.

Евгенію не дуже по нутру було те, що сказала пані про вчіне в окремім покою. Він, правду мовлячи, не почував ніякої охоти вчити ся гри на фортепяні, і навіть не потребував сего, бо й без того вмів грати і то навіть зовсім не погано. Ну, та що там, — думав він, — байдуже, як по-

— Завтра, — машинально промовив Евгеній. — Завтра о одинацятій.

І вклонивши ся панночкам він вийшов. Уже за дверима він почув за собою голосний вибух сьміху. Сьміяли ся очевидно обі брунетки. Регіниного сьміху він не міг дочути ся.

XVI.

— Доле моя, доле! Чом ти не такая, як доля чужая? — бреніло в ухах Евгенія, поки його тямка перебирала ті спомини. Важка тінь пізнійших подій упала на ті безмежно щасливі хвилини, які переживав він від тепер отам у тім пустім покоївку при розбитім фортепяні, але в тій певности, що тільки одна стіна ділить його від неї, що вона тут близько, що з під її рожевих пальців пливуть оті нестрійні ґами, мішаючи ся зі срібними тонами її голосу, з рідкими вибухами її сьміху.

Зрештою його лекції вийшли не зовсім такі, як надіяла ся вчителька. Вона почала вчити його початків, але швидко показало ся, що він умів трохи чи не більше від неї самої. Правда, якийсь час він силував ся при ній грати погано, клапати механічно ті самі обридливі та монотонні етю-

ди, які „для вправи пальців" цілими годинами мучили панночки. Але коли вчителька повислухувавши за чергою гру всіх, поробивши їм свої уваги і позадававши їм дальші завданя виходила поратись собі в кухні, тоді Евгеній кидав на бік проклятущу „школу" і починав з памяти вигравати те, що знав найкраще. Він любив музику веселу і знав на память богато танців і народних пісень. Чим тяжше було йому на серці, чим сильнійше клекотіло в ньому чутє, якого він не сьмів виявити, тим вправнійше бігали його пальці по клявішах і тим краще виходили у него вивчені колись майже від нехочу кавалки. Любов робила його артистом, вливала ся в кождім тоні, в кождім акорді, який він умів видобути з сего старого, розіграного фортепяна.

Почувши його гру панночки в сусідніх покоях від разу, мов на команду, вмовкали. Такої гри вони не чували в сих стінах. Ті нервово прискорені польки, коломийки та козачки були для них мов острогі для коний. Особливо обі брунетки не могли всидіти. Се були живі, веселі дівчата, правдиві школярки: їх гарні головки, здаєть ся, повні були жартів, веселощів і сьміху.

Вони спинаючись на пальчиках підкрадали ся до дверий покою, в котрім грав Евгеній, слухали йо-

— Але ви гарно граєте, — мовила спокійно.

— Дуже слабенько... механічно, — відповів він.

— І ви думаєте, що тут навчите ся ліпше?

При сих словах вона вдивила ся своїми великими, ясними очима в його лице, і він осьмілив ся піднести очи на неї. Їх погляди зустріли ся. Одну хвилину Евгеній напружив усю свою волю, всю душу, щоб тим поглядом сказати їй усе, чого не могли вимовити уста. І йому здавало ся, що в її очах прочитав якийсь дивний рух. З разу світила ся в них якась тиха задума, спокійна цікавість. Потім глубока криниця тих очий немов заколамутила ся, немов на дні ворухнуло ся щось якесь дивне, несподіване зрозуміне. І в тій хвилі її очи прислонили ся довгими віями, на лиці показав ся легенький румянець і не дожидаючи його відповіди вона відвернула ся і пішла до свого покою, відки ще негармонійніше ніж звичайно почув ся брязк якихсь ґам.

У Евгенієвій душі сей один момент викликав правдиву революцію. Він почував якусь невідому досі розкіш сполучену з переляком, як чоловік, що заглянув у безодню, де на дні було щось невимовно принадне, невимовно гарне і чудове. Сей розкішний перестрах знесилив його, спаралі-

— вона зовсім не красавиця і навіть не „в його ґусті”. Та ось одного дня спішачи до університету він здибав її на вулиці. Вона була одягнена по буденному, в довгім плащи, мала на голові скромний капелюх з простим білим пером, у руці дешевеньку, чорну баранкову муфту, другу руку держала свобідно, а під пахою несла якусь книжку. Він зараз пізнав її і зараз зробив увагу, що пізнає її по ході; її хід мав у собі щось незвичайне, щось таке, чого він доси не завважив у жадної женщини, щось таке плавне, свобідне, гармонійне, що він від разу сказав сам до себе:

— Отсей хід я пізнав би між тисячами!

Він з якимось не то подивом, не то переляком глянув у її лице і йому від разу зробило ся так, немов би хто ледовою шпилькою прошпигнув його серце. Він затремтів, уклонив ся їй, вона з ледво замітним усьміхом кивнула йому головою, і він весь тремтячи, в якійсь нетямі, не озираючись побіг наперед, немов би крив не знати який дорогий скарб. Тілько по кількох минутах він догадав ся, що варто-б оглянути ся, куди вона пішла. Він озирнув ся і, розуміється, не побачив її. Побіг назад на те місце, де зустрів ся був з нею, — розуміється, її там не було. Побіг вулицею туди, куди вона могла піти, блукав очима серед юрби

прохожих — її не було. Яких сто кроків далі перехрещувались дві вулиці. Він зупинив ся, мов одурілий. Куди вона могла піти? Прохожі сунули сюди й туди, у него в голові мішало ся, поки в кінці він не надумав ся, що тепер даремно шукати її. З важким серцем, сам не свій, він пустив ся назад у своїм первіснім напрямі, на університет.

— Здиблю її другим разом і вже хоч би що, а мушу пристежити, де вона живе, — з такою постановою він увійшов у браму університету.

Але даремно він бігаючи на лекції з одного кінця міста на другий роздивляв по вулицях усіх прохожих панночок, даремно всі хвилі вільні від праці те тілько й робив, що снувавсь по вулицях, „шукаючи другої голови”, як сьміяли ся з него товариші, — панночка більше не стрічала ся йому. Цікаве було й те, що з товаришів, які були на памятнім балю і яких він з дрожю в серці почав розпитувати про незнайому панночку, жаден не знав її, не пригадував собі її; кождий звичайно був занятий своєю і близькими до себе; вона, бачилось, нікому не впала в очи, нікого не зацікавила, ні з ким не була знайома.

З нетерплячкою ждав Рафалович найблизшого балю. Мясниці того року були довгі, балів заповідало ся богато, і він потішав себе надією,

го музику, а коли він переставав грати, били йому браво і втікали на свої місця. Се приводило його знов до себе; щоб не випадати зі своєї ролі, він починав знов клепати ґами та етюди.

Одного разу, коли він отак переграв якогось скочного вальса і урвав, до його дверий застукали.

— Прошу! — озвав ся він, а його серце мліло з непевности: ануж се вона? Але се була старша панна, а з за її плечий визирали запалені обі брунетки.

— Вільно війти?

— Прошу.

Старша панна глянула на него з якимсь докором.

— Алеж ви, пане, граєте дуже добре. Чого вам ще треба вчити ся?

— Дякую за комплемент, — з усьміхом мовив Евгеній. — Але те, що я граю, то самі танці. А я, прошу пані, хотів би навчити ся поважної музики.

— А, так!

— О, прошу, прошу, — вирвали ся нараз обі брунетки, — заграйте нам іще отого вальчика, що ви грали тілько що. Ми потанцюємо в сальоні.

— І овшім, рад служити паням, — мовив

Евгеній і обернув ся до фортепяна. Старша панна сіла недалеко нього і з завистю дивила ся на його пальці, що мов божевільні бігали по клявішах. Боже, як би вона вміла так грати, вона ані хвилі не сиділа би в тім поганім Львові, в тій остогидлій школі! А молоді панночки тимчасом вертіли ся по сальоні обнявши ся, мов два чмелі рівночасно пущені в рух.

— Реґінко! Реґінко! — озвалась одна з них. — Та покинь брязкати! ходи сюди!

Але Реґіна не йшла, бренькала далі завзято, немов боронила ся тим бренькаием від якоїсь ворожої сили. Коли-ж панночки не переставали кликати, то й вона прийшла.

— Ходи, потанцюємо обі! — мовила одна брунетка, скочила до неї і пестячись як кіточка повисла на її шиї.

— Не можу, Манюсю, — бачиш, я ще в жалобі.

— Ах так! Бідна Реґінко, — мовила панночка, — ти стратила маму! — І вхопивши сестру пустила ся знов у танець. Реґіна стояла в дверях свого покою і дивила ся на їх підскоки якось тужливо-добродушно. Рафалович не зводив із неї ока.

Коли скінчив грати, вона підійшла до него.

КАЛЄНДАР.

МАЙ.

. ст.	Дні	Руські сьвята
29	Четвер	Теодора і Мод.
30	Пятн.	Андроніка
31	Субота	Теодота і Юлії
1	Неділя	Червень. О Сліпор.
2	Понед.	Таламея
3	Вівтор.	Конст. і Єлени
4	Середа	Василиска м.

НОВИНКИ.

Вибух нової війни на Балканах. Війна, якої вибуху загально обавляли ся, вибухла з елементарною силою поміж дотеперішними союзниками на Балканах. На цілій лінії поміж місцевостями Бульціста Котсакі аж до Панґайон від кількох днів тревають кріваві бої поміж Греками і Болгарами. Коло місцевости Неґрітіс дня 23-го с. м. Болгари побили на прах грецьку армію і в силї 60.000 людий машерують на Сальонікі. Грецький король Константин поспішно опустив свою столицю, Атени, і спішить на боєвище, щоби особисто обняти команду над своєю армією. Борба між Греками і Болгарами тревала цілий день і скінчила ся побідою послідних завдяки їх знаменитій артилерії. Вибуху сеї війни можна було надїяти ся. Костию незгоди є місто Сальонікі, яке заняли Греки тоді, коли Болгари всї свої сили мусїли сконцентрувати коло Адріянополя. Тепер до посїданя сего міста мають претенсію Болгари, та Греки не хотять з нього уступити та поспішно його укріпляють. Обі армії від кількох тижнів стояли напроти себе. готові кождої хвилини почати борбу. Змаганям російської дипльоматії якось до часу вдавало ся повздержати союзників, та видно, не надовго. Першим Болгарам урвав ся терпець і вони задумали з мечем в руці рішити спір о посїдане сего важного портового міста.

Страйк в Патерсон, Н. Дж. Величезний страйк в прядильнях в містї Патерсон, Н. Дж. переходить щораз острійші фази. В минувшу суботу (17. с. м.) прийшло до перших важнїйших розрухів та кільканайцять арештовань. В понедїлок полїція арештувала 73 осіб, яких одинокою провиною було се, що станули на вулици. В ґенеральнім мітинґу страйкарів взяло участь 20.000 людий. Усї нації і мови, існуючі під совцем були репрезентовані на тім вічу. Уряд заборонив винаймати страйкарам галї, так що ті мусять уладжувати свої віча по сусїдних місточках. В послїдних днях, як доносять часописи, богато зі страйкарів вернуло опять до роботи, що вказувалоб на се, що страйк не дїпнявши своєї цїли, сам в собі ломить ся. Страйком в Патерсон кермує комітет орґанїзації Industrial Workers of the World.

Голос бразилійської „Праці" про іммiґрацію до сеї держави. Число іммiґрантів, прибувших до Бразилії в р. 1912 виносить 180.182 осіб. Через Рійо переїхало 83.054: через Сантос 92.882 прочі иншими надбережними портами. Коли глянемо на се число, а возьмемо під розвагу великі кошти, які ся республика видає на еміґрантів, коли глянемо на шалену аґітацію за переселенем до Бразилії і Арґентини, то се число дуже маленьке. У Північну Америку іде річно понад мілїон еміґрантів ріжної народности. Справу еміґрації до Бразилії і Арґентини обговорювала саме недавно часопись „Келн. Фолькс-цайтунґ". „Бразилїя потребує — читаємо там — робітника і рільника з меншим або більшим капіталом. А що промисл у Бразилії мало розвинений, а нинїшні еміґранти жадні промислу, так всї їдуть у Північну Америку, бо там знайдуть більший вигляд на хлїб і заняте. Полуднева Америка може надїятись еміґрантів тільки тоді, коли Північна Америка замкне ворота еміґраційні".

Сніг у Альберті. Як доносять канадійські часописи у Альберті упав дня 9 мая сніг, що покрив білим покривалом більшу часть сеї провінції. Як оповідають старші мешканці сеї провінції, то вже від много лїт не було случаю, щоб так пізно, у маю, покривав сніг урожайні поля Альберти.

Смерть незнакомого Русина. Як нам доносить д. Конст. Колодій з Wilmerding. Pa., до тамошної місцевости перед 2 місяцями прибув якийсь Русин в товаристві Литвина. Сей Русин нікому не хотів сказати свого імени. лиш то дізнали ся люди від нього, що він походить від Теребовлї, з Галичини. Недавно тому купив собі ровер і став їздити вулицями. Та що добре ще не умів їздити, тому 18-го мая упав із ровера так нещасливо, що скотив ся під як раз надїджаючий трамвай. Колеса вхопили нещасного і він погиб на місци. Його товариш. Литвин, говорить. що небішцик говорив йому, що називає ся Слобіцький і має двох братів та сестру в Ню Йорку. з котрих один має бути пекаром. Позаяк адреси нїодного з них не знаємо, тому сею дорогою подає ся ту сумну подію до провіреня тотожности помершого.

Весїлє доньки нїмецького цїсаря. В отсю суботу відбуло ся вінчане одинокої доньки нїмецького цїсаря, Вікторії Люїзи з князем кумберляндським. Через се вінчане зістав полагоджений відвічний спір поміж нїмецькими пануючими домами Вельфів і Гогенцолернів, який скінчив ся був підчас австрійсько-пруської війни цїлковитим погромом перших. На весїльні торжества з'їхало ся до Берлїна велике число усяких нїмецьких князів і королїв. З чужосторонних пануючих прибули анґлійська королївська пара та російський цар Никола. Подорож і привитанє сего послїдного наглядно дають сьвідоцтво, якою популярностю та любовю тїшить ся в Европі кат всеї Росії. Коли підчас приїзду других пануючих публика свобідно ходила по желїзничім двірци, то вже на годину перед приїздом Николи (22-го с. м.) опорожнено увесь двірець, який заповнила нїмецька і російська тайна полїція. В хвилинї, коли спеціяльний російський поїзд, що складав ся з опанцирених стальовими плитами ваґонів, (цар подорожує лиш в опанцирених возах) вїздив на стацію, нїмецьке військо, що її зі всїх боків окружало, дістало приказ наладувати карабіни острими набоями. Навіть на чужій земли цар Никола мусить ховати ся перед „любовю" своїх підданих за баґнети жовнїрів!...

„Industrial Workers of the World". В часї кількох послїдних страйків (як в Ню Йорку, Пассаіку і т .п.) на перший плян вибила ся нова робітницька орґанїзація, знана під назвою Industrial Workers of the World або в скороченю I. W. W. Є вона найбільше поширена серед кругів робітників з найнизшими платнями та переважно рекрутує ся з поміж еміґрантів. Ся орґанїзація старає ся добути поправу долї своїх членів, коли не мож леґальними средствами, то також і тероризмом, і тим власне головно ріжнить ся від всїх дотеперішних робітницьких орґанїзацій Після теорії сеї орґанїзації цїлий промисл і середники до нього в найкоротшім часї повинні перейти в руки робітників; щоби дійти до тої цїли, належить власне на кождім кроці і у всякий час шкодити і перепиняти теперішний процес. В той спосіб найскорше наступить та хвиля, коли збудований на теперішних соціяльних умовинах промисл перестане оплачувати ся і тоді силою самого факту дістане ся в руки та під контролю робітників. Кождий страйк є власне одним звеном до осягненя тої цїли, а не лиш самим тільки средством до осягненя більшої платнї. Повисша орґанїзація в послїднім році зросла дуже сильно.

Кличуть прогнаного тирана назад. До місцевости Корунна в Іспанії прибула 20 мая мексиканська делеґація, якої цїллю є намовити прогнаного мексиканського диктатора, Порфіра Діяза до повороту. Упорядкованє хаотичних відносин в Мексику вимагає зелїзної руки і нїодин з живучих Мексиканців, кромі старого Діяза не має відповідних здібностий, аби привернути лад у шарпаній вічними революціями країнї.

Кілько може коштувати розмова з милим? Коли-б днесь хтось сказав Марії Смак з Bethlehem. Pa., що розмова з любчиком належить до дешевих приятностий, то правдоподібно мусїв би заключити близшу знакомість з її сильними раменами, та понести усї наслїдки такої знакомости. Онодї іменно гарна Маруся почула у своїй души та серци непереможене бажанє та потребу любої розмови із своїм нареченим. Не надумуючи ся довго пішла до поблизького склепику і казала телефонічно получити себе із милим. Але видно, що мала йому богато а богато річий до розповіданя, бо люба розмова тревала цїлих 58 мінут. По скінченю запитав склепар централю, кілько належить ся за ужитє телефону і бідна Марійка впала зімлїла побачивши рахунок: він виносив повних 58 долярів, то є по 1.00 дол. за мінуту. Цїла тайна іменно лежала в тім, що її любчик мешкає аж в Клівленд. Огайо. А що дівчина заробляє всего лиш 2.50 тижнево, тому властитель телефону рад-не-рад мусїв згодити ся на сплату ратами довгу за розмову з милим.

Смерть генерала Джексона. В віцї 78 лїт помер 24-го с. м. в Ню Йорку адвокат Йосиф Джексон ветеран з часів американської домової війни. Небіщик визначив ся підчас тої війни в 21 битвах і хоть вступив в ряди воюючих як охотник, за величезні заслуги, положені підчас війни, зістав іменований Лїнкольном командантом бриґади.

Проти суфражисток. В Анґлії, де воюючі жінки, прозвані суфражистками, накоїли своїми виступами немало лиха, звертаєть ся тепер проти них що-раз більше публична опінїя. Недавно тому хотїли вони уладити публичні збори під голим небом в Trowbridge, а одна з них почала з високого воза промовляти до товпи, що зібрала ся на улици. Двотисячна маса окружила сейчас бесїдницю і її товаришки і обкидала їх гнилими помаранчами, яйцями і паперовими торбами, наповненими мукою і сьмітєм. Одну з бесїдниць ударено кілька разів в лице. Наконець прибув відділ полїції і окружив віз суфражисток. Обуренє товпи звернуло ся тепер проти полїціянтів, котрі з нараженєм власного безпеченьства мусїли ратувати безрадні жінки і пробивати їм дорогу до утечі. Мимоходом треба запримітити, що закон про часове освободжуванє страйкуючих вязнів, прозваний законом „кота і миші", одержав вже королївську санкцію. Відтепер роспочинаєть ся для суфражисток нова епоха, бо голодовий страйк запевнить їм свободу тільки на час, конечний до відзисканя здоровля. Коли тільки випущена з тюрми суфражистка прийде до сил, сейчас замкнуть її знова, що буде повторяти ся так довго, поки засуджена не відсидить цїлої кари. Є се перше енерґічнїйше зарядженє проти суфражисток і є надія, що воно сповнить свою місію, бо мабуть навіть найбільше загорілій прихильничцї рівноправности жіноцтва сприкрить ся відсиджувати кару лїтами.

Революція у французькім війську. В наслїдок непевної полїтичної ситуації в Европі, викликаної балканською війною, а ще більше через суперництво з відвічним національним ворогом, Нїмеччиною, порішило французьке правительство задержати усїх жовнїрів, що вислужили вже 2 роки ще і на третий рік. Отсе розпоряджене — у Франції є дволїтна військова служба — викликало серед тих, що надїяли ся вже вийти на волю, величезне огірченє, яке в кільканайцятьох містах обявило ся явною революцією серед війська. Мимо того, що вже кількасот жовнїрів засуджено до арештантських баталїонів в Альжірі, невдоволенє що раз кріпшає справляючи правительству величезні клопоти.

Убитє російського офіцира австрійським жовнїром. В Підволочисках на граници, коло зелїзничого мосту стоїть на сторожі австрійський жовнїр. Перед кількома днями, як подає „Дїло", по другій сторонї мосту, на російській сторонї ходило трох пяних офіцирів. З них один заложив ся з прочими, що перейде на другий кінець моста, розоружить жовнїра і перенесе його на російську сторону. В тій цїли підійшов тихо до жовнїра та аж так приблизив ся, що зловив його за карабін. Нападений жовнїр пробив офіцира баґнетом; сей перелїз ще на другу сторону й упав мертвий. Жовнїра покарано за се, що позволив офіцирови зближити ся до себе.

Під ґільотиною. Парижський дневник „Temps" описує траґічний кінець трех бандитів зі славної свого часу автомобілевої банди, яких недавно страчено в Парижи. Ось тут подробиці сего страченя: Було пів до четвертої рано, коли віз з трьома засудженими прибув на місце страченя. В тій хвилинї кінні жандарми, що ескортували віз та окружали шафот, добули шабель. Порішено, що бандитів будуть тратити після їх Його карк був голий. Йдучи на шафот віку. Вийшов найстарший з них з воза. прошептав блїдими устами: „Як днесь зимно". Потім ступив на шафот, відвернув ся до оставших двох та з легкою усьмішкою закликав: „До побаченя! Щасливої дороги!" В ту мить зі свистом впав на його карк блискучий топір ґільотини. І другий з бандитів йшов на смерть з ironічною усьмішкою на лици. Однак не промовив нї слова. Глуху мовчанку перерізав лиш скреґіт топора. Появив ся наконець і третий бандит. „Прощавайте панове!" — розляг ся його проразливий голос. Та в хвилинї, коли він станув на шафотї, увесь задріжав і цофнув ся, начеб хотїв втїкати. Однак хватили його сильні рамена помічника ката і по короткім змаганю присилували покласти голову на вижолобленім пни. І знова розляг ся глухий стукіт топора...

Втїк перед довгами у хмари. Коли авіятор Ives на поли до вправ з лїтаками побачив, що до нього зближає ся полїцийний капітан, збудило ся у його души якесь недобре прочутє. І він, не надумуючи ся довго, скочив на свій лїтак і з перед самісїнького носа полїціянта зник серед густих хмар дощевих, що якраз зависли над полем. Але позаяк чоловік не є птахом, тому і лїтун по одногодиннім плаваню серед хмар таки мусїв спустити ся на землю, де з тугою ждав на нього полїціянт, щоб спрезентувати йому незаплачений рахунок за „борд".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців	$2.00
До старого краю на 12 місяців	$2.50
В Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Джерзи Сіти — п. С. Демидчукови.

Нашій громаді прийшлось в неділю, дня 11-го мая с. р. вшанувати нашого дорогого Гостя і Делеґата просьвітних та економічних Товариств зі Старого Краю, п. С. Демидчука.

В сій цїли урядив того дня місцевий Народний Комітет при співучасти всіх місцевих Товариств і Братств в честь Впов. п. Делеґата Великі Всенародні Вечерниці, з яких дохід призначено на „Рідну Школу" в Галичині.

Для нас, Джерзисітчан, були сї Вечерниці неначе пращанєм дорогої нам особи п. Демидчука, позаяк Він, скінчивши між нами свою тяжку та повну посьвяти роботу, вибирав ся за кілька днів в рідні сторони, вибирав ся там, звідки його післали, щоб здати звіт зі своєї праці та передати поклін і поздоровленє Рідному Краєви від американської Руси-України, якій не обоятна доля рідних поневолених братів, чого найгарнійший доказ вона дала власне тепер підчас побуту між нами Впов. Делеґата.

Наш нарід бажає просьвіти, пізнав вже, що лише просьвіта поставить його на ноги, приверне йому так пожадану волю, за якою навіть пташина в клітці тужить та з недостачі її й гине. Нарід, який пізнав себе і відчуває свою недостачу, много зробив, бо вже старинні фільозофи говорили, що найбільшою штукою є — пізнати самого себе, свої хиби. Нинїшний Русин, се вже не рівня давнійшому, заголюканому шляхтою та розпитому до крайности жидівнею. Се вже сьвідома людина, яка не маючи нагоди набути сама просьвіти, стараєсь, щоб хоть її поколїня були просьвічені і в сїй цїли кладе на жертвенник просьвіти все, що лише має. Пишучому сї стрічки лучилось раз таке: Приходить до мене калїка, який при тяжкій праці втратив праву руку та подає менї лївою рукою доляра. „Нате — каже — сей доляр і передайте на „Рідну Школу" де належить. Я калїка, до краю не маю пощо вертатись, то най хоть бідні руські діти вчать ся. Мало се, правда, але наколи лише зможу, дам більше". Думаю, що коментарі до сего злишні. Се лише треба признати, що доляр сего сердеги-калїки являєсь більшою жертвою чим тисячі инших.

Але вертаю до річи. Як я вже попередно сказав, Вечерниці сї були для нас заразом пращанєм п. Демидчука. Нігде правди діти, що кождий, хто лише на сї Вечерниці вибирав ся, хотів би радше витати як прощати так дорогого Гостя з рідних сторін. Таку гадку вичитав я майже з кождого лиця. Уже в житю людськім маємо примір, що єсли до нас приїде хто милий та дорогий нам в гості, а ще з далекої-далекої сторони, то ми радіємо та заходимось коло него як найгарнійше; радіб йому неба прихилити. Та коли зближаєсь час його від'їзду, коли ся дорога особа має нас опустити, то лиця наші огортає сум. Випроваджуємо, та коли ледво лише її видно, ми ще шлемо поздоровленя. Таке було і на сих Вечерницях.

Тепер що до самої програми.

Точно о годині 8-ій вечером виступив на сцену п. С. Ядловський зі вступним словом. В короткій але дуже влучній промові представив він значінє і ціль сего вечера. Дальше представив заслуги і працю Впов. Делеґата на просьвітній ниві, загрівав присутних до невсипучої праці в розпочатім ділї та до успішної акції в народних справах. Бесідника нагороджено рясними оплесками.

Дальше відсьпівав місцевий мішаний хор під управою дякоучителя д. В. Каськова досить вдачно „Думи мої".

Тепер впровадив місцевий парох, о. Улицький Впов. Делеґата на сцену, представив в коротких але щирих словах його девятьмісячну працю в цїлій Америці, а в незабудь витягнув зі „старокраєвого кабата" прекрасну золоту годинку з ланцушком і дармовисом як дар від місцевої громади та вручив її шан. Делеґатови. По врученю підніс многолітствіє дорогому Гостеви, а місцевий хор відсьпівав грімко „Многая лїта".

По скінченю сего, забрав голос п. С. Демидчук, та в довгій промові змалював житє українського народу, розкиненого по всіх частинах сьвіта. Представив вагу нашого питомого шкільництва та вказав на величезну силу нашого народа, наколиб він осягнув в цїлости просьвіту. Порівнав альбанський нарід, що хоть він як малий а прямує до самоуправи та стремить до заложеня свого власного королївства. Дальше говорив шан. бесідник, що задачею „Рідної Школи" є не лише виховувати бюрократію то є зависимих урядників та як сказав — хлїбоїдів, але закладати рівнож промислові і торговельні школи, звідки виходилиб здібні ремісники та купці. Бесідника нагороджено довгими неумовкаючими оплесками.

По скінченю промови місцевий мішаний хор відсьпівав „Не згасайте ясні зорі".

Наступив привіт від Товариств та Братств, який виголосив п. А. Савка, управитель друкарні „Свободи". На його лици видно було зворушенє. Він говорив так щиро і з таким перенятєм, що здавалось говорить немов до свого рідного брата на родиннім сьвяті. І йому було жаль, що американську Русь покидає піонїр сеї міри, що п. С. Демидчук. Його бесіду нагороджено грімкими оплесками. При сїй нагоді вручила маленька дівчинка, убрана в білу суконку шан. Делеґатови китицю живих цьвітів.

По сїм відсьпівав хор прекрасну мельодійну пісню „Прийди весно", по скінченю якої віддеклямував п. Петро Костів з повним зрозумінєм і перенятєм Шевченка „До живих і мертвих", за що присутні нагородили його заслуженими оплесками.

Хор мішаний відсьпівав ще „Завернімо" а п-на Базарніцька з Нюарк відсьпівала прегарне сопранове сольо „На що менї чорні брови"". П-на Базарніцька належить до рідких сьпівацьких сил, якою не повстидала-б ся і перворядна сцена, тож не дивно, що оплескам не було кінця.

Ще раз забрав голос шан. Делеґат і в коротких, з душі пливучих словах, подякував зібраним за сей милий вечер, який уладжено в його честь та за дар, який отримав при сїй нагоді. Запевнив рівнож, що наколи американські Русини будуть жадати якої моральної помочи зі Старого Краю, то можуть віднестись з повним довірєм а певно їм не відмовить ся.

На самім кінци виголосив п. Ст. Милянович обширний та дуже старанно оброблений ним реферат в справі Народного Дому в Джерзи Сіти, який був поміщений в послїднім числї „Свободи" а який варто з увагою прочитати.

На сїм закінчив ся сей милий Вечер піснею „Ще не вмерла Україна", яку всї присутні стоячи відсьпівали.

Та люди не радо опускали галю і булиб сиділи Бог зна як довго; просто не вірили, що той, в якого честь сей вечер устроєно, покидає нас. Сусід мій, що сидів побіч, шарпнув мене за рукав та вказуючи на п. С. Демидчука, сказав: „Ось такі люди щоб і на камени родились". І я був сеї самої думки.

Хоть публики було мало, однак прихід виносить досить поважну суму. При касї зібрано (бо вступ був за відзнаками, які продавано по $1.00, 75 цнт., 50 цнт., і 25 цнт.) $63.50. Кромі сего зложили Товариства дар від себе, а то: Тов. „Українських Соколів" $30.00, „Руський Молодечий Клюб Поступовий" $25.00, „Сестрицтво Пресьв. Діви Марії" $10.00, Братство сьв. Івана Хрестителя $5.00, що разом робить суму $133.50.

Точне справозданє касове подасть ся в однім зі слїдуючих чисел „Свободи" позаяк нема під рукою повного виказу инших доходів на сю ціль та деяких розходів получених з уладженєм сих Вечерниць.

Присутний.

Як пращали нюйорські Русини п. С. Демидчука.

20. с. м. п. С. Демидчук, делеґат галицьких товариств, відїхав до старого краю. Перед від'їздом пращали його тутешні Русини дуже сердечно. В його честь устроїв нюйорський комітет „Рідної Школи" пращальний комерс-вечеру дня 15-го с. м., на котрий запрошено всїх передових Русинів з ріжних сторін Америки. Учасників зійшло ся понад 150 осіб. Із всїх поблизших стейтів прибули визначні члени нашої суспільности, котрі дійсно інтересують ся долею нашого народа. Се перший раз зібрали ся так численно і сьвітські і духовні неначе одна велика родина, щоби гідно попращати дорогого гостя і делеґата п. С. Демидчука.

Предсїдателем сего комерсу вибрано п. Неприцького-Грановського, літерата родом з російської України, котрий і виголосив отсей свій вірш:

КЛИЧ АМЕРИКАНСЬКОЇ РУСИ-УКРАЇНИ ДО СТАРОГО КРАЮ.

Присьвята Семенови Демидчукови.

За море — ми, — вигнанці з рідного
[краю,
Шляхами недолї ключем простували,
Лишивши сваволю й сичів чорних
[зґраю,
До праці тяжкої по стейтах ставали.

І кождої днини летїли думками
На рідні руїни, де стогне в неволї
Закутий в кайдани народ наш віками.
Роздертий кордоном, — без сьвітла
[і долї...

Що року нас більша сїмя наростала...
І нинї вже можемо вигукнуть сьміло:
„Гей братя, вставайте, пора вже на-
[стала, —
І дружно всї станем за визвольне дїло!...

„Ми рідному краю всї станем в під-
[мозї:
Ставайте до гурту, ставайте скорійше!
Спочинку не треба хоробрим в дорозї...
За щастє Вкраїни, гей, братя, сьмі-
[лїйше!...

„Дарма, що нас дїлять кордон й оке-
[ани —
Ми духом всї рідні, всї прагнемо волї!
При спільнім зусиллї ірвемо кайдани
Страшної темноти, ганьби і неволї!"...

Від 9-ої години далеко поза північ неначе одна хвилина проминув сей вечер. За цїлий сей час панував серед всїх учасників торжественний і родинний настрій. На се вказує хочби і сама програма сего торжественного вечера, під наголовком: „Що буде?" Думаю, не пошкодить, єсли передам її до історії. Ось вона: 1. Отворенє комерсу і представленє президії, 2. Український хор, III. Галицький борщ з безпартійною запражкою, 4. Взаїмне пізнанє і рідна пісня, V. Український короп приправлений веселим сосом, 6. „Рідна Школа" і заслуги Делеґата, VII. Канадійсько-фармерська печеня з буковинською зелениною, 8. Ми і старий край, 9. Китиця з Запорожа, X. Американська кава з патріотичною загадкою, 11. В сьвіт за очи, XII. Угро-руське вино, 13. Вже бубон кличе... Делеґата, 14. І се і те... і розвязка загадки, 15. Пращайте! — Ще не вмерла Україна!...

Переплїтані піснями лили ся пращальні бесіди, в яких підношувано заслуги п. С. Демидчука, котрий не зважаючи на жадні трудности, доконав великого дїла і своїм огненним словом загрів американських Русинів до небувалої жертволюбивости і великої посьвяти, чим вратував приватні руські школи в старім краю перед їх упадком. В доказ його заслуг передав йому нюйорський комітет „Рідної Школи" золоту папіросницю. П. С. Демидчук був сильно зворушений тими словами признаня і дякуючи за се, дякував в імени старого краю всему руському народови тут в Америці, передовсім членам Руського Народного Союза, котрі на своїй вілксберській конвенції зробили красний початок і вказали дорогу другим, як також дякував всїм брацтвам, сестрицтвам, орґанізаціям, руським часописям, котрі підпомагали і ширили сю красну ідею: „в школї наша будучність", як і всїм духовним і сьвітським одиницям, котрі більшими жертвами спомогли „Рідну Школу" в старім краю, як: Владика С. С. Ортинський, о. Понятишин, о. Підгорецький, п. Дмитро Порада і прочим, котрі яким небудь датком причинили ся в тїм сьвятім дїлї. „При тїм — говорив наш любий гість — хочу подати коротко причину, чому старий край вислав мене сюди до вас. Всїм знаною є річию, як наш руський нарід в Галичинї мусить боронити ся перед завзятим ворогом, як Поляки напосїли ся, щоби знищити нас. Всїх средств уживають вони, щоби Русини не могли зрости в силу. А що найважнійшою підоймою в нинїшних часах се школа, тому Поляки постановили не дати Русинам нї одної руської висшої школи, а де мож — то польщити їх. Русини, зміркувавши се, стали власними силами закладати свої руські висші школи. В короткім часї заложили Русини 11 руських ґімназій, до котрих учащає нинї понад 3500 учеників і учениць. Утриманє сих шкіл коштує річно понад 300.000 корон — се дуже велика як на наші сили сума, котру однак мусимо роздобути. Рік 1912. був дуже тяжкий. Саме тодї цїла Европа готовила ся до війни і через се по всїх краях а головно в Галичинї настала фінансова кріза. Гроша не мож було нїгде роздобути і через се нашим школам заложеним з так великим пожертвованєм, на котрі покладано так великі надії, сим школам — кажу — грозив соромний упадок. До того межи Русинами а Поляками провадив ся політичний бій, в котрім Русини мали показати свою силу. Поляки виділи сумний стан фінансів наших приватних шкіл і сподївали ся, що Русини, щоб ратувати їх перед упадком, стануть більше податливі і уступлять зі своїх жадань. Але уступати Русинам було неможливо, — се рівнало би ся пораженю! В тїм скрутнім положеню — говорив п. Демидчук — порадив я удати ся о поміч до американської Руси. Саме тодї мала відбути ся конвенція Р. Н. Союза. Отже „Рідна Школа" привала

…ний проєкт і вислала мене на конвенцію. З острахом вибирав ся я до Америки, знаючи о істнуючих партійних невзгодинах і о єще дечім. Задля сего мусів ходити поміж дощ, щоби нікого не уразити а назначену ціль осягнути. З ентузіязмом принята ухвала конвенції Р. Н. Союза додала мені духа. Я пустив ся на віча в сторону Бофало. Але не ішло так, як я сподївав ся. Єще за мало було одушевленя сею справою. В тім отримав я запросини іти до Канади. Там всї Русини без ріжниці на партії злучили ся разом і одні понад других спішили ся принести більшу жертву своїй вітчині. Саме тоді заносило ся в Европі на велику війну, а тим заблисла і нам надія лучшої долї. Нараз голоснїйше став говорити широкий сьвіт про нас Русинів — і у всїх нас вступала надія а з тим і заохота помочи своїй вітчинї в сїй рішаючій хвили. Гідний похвали примір канадійських Русинів поділав як не мож ліпше на Русинів в Зл. Державах. Прибувши вдруге до Злуч. Держав, застав вже позавязувані комітети а між людьми велике одушевленє. Через се і офiрочі показали ся о много обильнїйші.

„Ідучи з плейзу на плейз, я переконав ся, що загальна справа нашої вітчини потрафила на час злучити всїх американських Русинів разом. Отже і на будуче, єсли схочете щось осягнути, мусите всї поступати як один муж. А до визволеня своєї вітчини з неволї мусить і американська Русь причинити ся. Але в першій мірі мусить сама прийти до загального порозуміня. Особисті або партійні невзгодини повинно ся вирівнати так, щоб „не було нї хлопа нї пана" т. є. нї пониженя нї старшованя одних над другими, але всї рівно всї добрі сини Руси-України, для котрої все пожертвують. А що жаден нарід доти не є сильний, доки його суспільність не піднесе ся на поли економічнім і просьвітнім, тому і американська Русь мусить подбати о свої школи, постарати ся о свої економічні інституції. Все те можете осягнути, лиш потреба сильної волї і охоти. Еґоїстів-самолюбів, що лиш дбають, як би скорше набити свою кишеню грошем і вічно кричать, що нич не мають і жалують дати цента на народну цїль, лишіть на боцї а самі возьміть ся до працї, а покажете, що і американська Русь нічим не є менша від других земель украінських, говорячи словами сьв. письма. Із з'орґанізованою американською Русею і старий край буде числити ся і їй радо допоможе; не грішми, правда, але книжками, радою, вказівками і сповнюванєм всяких просьб виходячих з Америки. В тій цїли при „Рідній Школі" у Львові утворить ся безплатну американську канцелярію, котра буде полагоджувати всякі просьби і справи американських Русинів. В кінци дякую — кінчив п. Делеґат — нюйорському комітетови „Рідної Школи" за сю скромну гостину і кличу всїх до спільної працї за добро і волю свого народа словами: „Боже, з Тобою йдемо до бою за правду, волю і закон Твій, і сто раз впавши і сто раз вставши, встанемо в правдї вольній, сьвятій!"

Підчас вечері і по ріжних бесїдах відсьпівав удачно йонкерський хор під управою п. Лозинського кілька пісень. Надпрограмово відсьпівав п. А. Ґела (тенор) зі своїм малим синком (альт): „В гаю зеленім враз зі мнов". Красному голосови вітця дорівнував і син своїм металїчним голосочком, — а пісня всїм так дуже подобала ся, що на загальне желанє мусїли її повторити. Син п. Ґели, Василько, відограв також гарне скрипкове сольо в супроводі фортепяна. Два братя, пп. Теодозій і Володимир Каськів відсьпівали вельми удачно красний дует: „Серед поля широкого". П. М. Попович відсьпівав чудово теноровe сольо: „Гетьмани, гетьмани". Фортепяновий супровід спочивав в руках п. М. Корикори. Сей знаменитий музик відограв також одно сольо на фортепянї і одно сольо скрипкове, котре всїм присутним дуже подобало ся. Мужеський хор відсьпівав вдало „Чом так скрито" і „Крилець".

По комерсї зроблено складку на „Рідну Школу" і зібрано $105.55.

На сїм комерсї в перший раз зібрала ся мішана поважна руська родина на вечеру, але при тім висказало ся тільки інтересних гадок як: орґанізація всїх Русинів до спільної роботи і нр., що єсли би їх перевести в житє, напевно настав би новий красший час для американської Руси-України.

Між иншим піднесено гадку, щоби в сїм році ювилейнім І. Франка не забути за него. Справдї! По терневій дорозї ішов він. Неначе той другий Мойсей провадив І. Франко наш нарід, показував йому дорогу для виборення лучшої долї — а нинї сей чоловік знеможений тяжкою слабостию, по утратї свого сина, котрий для вітця посьвятив ся і був для него поправдї правою рукою, бо за него писав, лишений сам собі — нинї наш нарід не сьміє опустити його, лишити без помочи.

Українським народним гимном закінчило ся се сьвято.

Около 1. год. в ночи розходили ся учасники домів з піснями на устах, але у всїх них позістане довго в памяти сей вечер. Коби частїйше уряджувати подібні торжества при других нагодах, се богато причинило би ся до зближеня і пізнаня самих себе. При тім зродила би ся не одна щира і хосенна думка, котра впроваджена в житє поставила би наш нарід в ряди культурних народів. — о

Відроджене українського народа в Росії.

Двісті пятьдесять девять літ житя, тяжкого житя нашого народу під страшними утисками московського уряду, які зазнав наш нарід, богато причинились до темряви його. Темнота ще більше росла, витискаючи просьвіток і національні здобутки, коли ми згадаємо, що наш нарід не міг навіть Богу молити ся на своїй мові аж ось до останнього часу. Навіть сьвяте письмо було заборонено на українській мові! Про ґазети і книжки й мови бути не могло. Доходить до того, що тих парубків та дївчат, що сьпівали вечерами прекрасні українські пісні в селї, розганяли та арештували. Уряд бояв ся навіть лишити в спокою народний стрій одягу. Були випадки, коли заборонювали носити національну народну одежу. Взагалї уряд провадив немилосерне плюндрованє всього, що хоч чимнебудь нагадувало колишню славу України.

Так воно ведеть ся й до теперішньої хвилї. І по днесь вороги українства намагають ся доказувати, що українського народу немає, а є лиш порода, що мало чим відріжняєть ся від самих кацапів, кажуть, що немає української мови, а є лише наріче, або просто зіпсована мова кацапська. Намагають ся всїма способами зменшити значінє укр. народу в державному житю Росії, хоч уряд сам визискує страшенно всї добра земель України. Надбану віками культуру вороги не визнають, нїби сьміють ся з неї, хоч крізь той сьміх видно їх погано схований переполох. І переполох той росте!... бо й рух український в Росії росте!...

Після визвольних років, що захопили широкі маси народні — Українцям пощастило здобути деякі полегкости. Передовсїм стало можливо вільнїйше користуватись своїм рідним словом. Почали виходити ґазети і журнали, а коло них купчитись ідейні працьовники українського відродженя. Почалась щира й невтомна праця... І марне праця не пропала! Зерно посїяне зійшло і наслїдки роботи видно вже. За якихнебудь сїм лїт більш-менш вільнїйших умов житя зроблено досить багато. Зроблено навіть несподївано багато, коли візьмемо на увагу ті утиски, при яких доводить ся працювати. І хоч уряд багато позачиняв „Просьвіт", багато заборонив часописий, а на ті, що тепер істнують, накладає арешти та конфіскує їх, але сьвідомість народна росте. Вона розростаєть ся з кождим роком. Що найвтїшнїйше, то таке приємне явище, як пробудженє села. Нарід, котрий в віковічній темряві забув про своїх славетних лицарів-предків, котрий не знає навіть „хто він", тепер просипаєть ся. Просипаєть ся і встає на дужі ноги велитень-народ, починає розуміти ті неправди, які чинили ся і чинять ся над ним і помста в грудях назріває...

По селах закладають ся гуртки молодї, які ставлять собі завданєм вчити історію свого краю і обзнакомлюють ся з лїтературними творами своїх письменників. Закладають ся приватні бібліотеки, уряджують вистави і взагалї провадять культурну роботу над собою і иншими. З тою, на перший раз, непомітною і здаєть ся малою працею, поволи спадає заслона з очий і віковічна темрява розвіваєть ся. Народ починає осьвідомлювати сам себе, з його сьвідомостю наростає грізна сила, котра не дає спокою московському урядови.

Щоби краще було бороти ся з небажаним рухом українського відродженя, уряд в особі покійного першого міністра П. Столипина весь український нарід зарахував до „инородців" і після сього указу одна за одною почали падати „Просьвіти". Так закрили київську „Просьвіту", чернигівську, житомірську, одеську і цїлий ряд инших. Нарешті добрали ся й до київського „Укр. Клюбу". Казьонні писаки пишуть щоденно доноси на просьвітні інституції, а також і на приватні особи, що стоять близько до народних справ. Тим указом уряд оголосив немилосерну війну відродженю українства, але рівночасно з утисками наростають нові сили в українському станї, а з ними і нова ненависть до своїх ворогів. Український рух в Росії росте, пускає своє корінє все ширше та глибше і ніякі вже утиски спинити його не в силї!...

Український рух в Росії має свою будучність!...

Ол. Неприцький-Грановський.

Легенда про Будду.

Кілька днів дороги з Бенаресу на північ, в „щасливих Індіях", у підніжя Гімаляйських гір, з початком V. віка перед Рождеством Ісуса Христа, царствував над племенем Сакіїв цар Судходана. У царя були дві жінки, дві рідні сестри і обі довгий час були бездітні. Аж, приближаючись до старих літ, старша жінка, що звала ся Мая, на превелику радість царя, породила сина Сідхарту.

Ранню молодість перевів хлопчина у трьох палатах, що ясніли від золота У дворі та в садах молодого Сідхарти минуло 19 літ, батько оженив його з красавицею Язодгарі та поселив молоде подружє в напричуд гарній палаті, що стояла серед пахучих садів та гаїв. У дворі та в садах молодого Сідхарти було все те, що могло розвеселити навіть найвибагливійшого.

Бажаючи бачити свойого сина все щасливим та веселим, цар Судходана строго приказав усім близьким та слугам Сідхарти, не тільки нічим не турбувати його, але й скривати все те, що моглоб засумувати молодого царевича, або навести на нього важкі та погані думки. Сідхарта не виїзджав нікуди зі своїх маєтностий, а у себе не бачив він нічого попсованого, нечистого, зістарілого. Слуги Судходана старали ся сховати все те, що могло стати неприємним для ока. Не лиш відкидали усе нехарне, поломане, але й збирали та зривали з дерев і кущів зїваяле листє. Також переміняли молодими і здоровими слабих та зістарілих звірят, не споминаючи вже тут людий, котрі всі були молоді та гарні. Так молодий Сідхарта бачив біля себе тільки здоровлє, радість, веселощі та надмір житя, такий же сам, як се він почував у свойому гарному, здоровому двайцятилітному тілі.

Так прожив Сідхарта більше як рік, і хоч як прегарне було все те, що він бачив, що його окружало, Сідхарта став скучати і захотів бачити житє других людий. Приказав свойому візникови Чанні запрягти колісницю і рано в ранці поїхав у місто. Все, що він там побачив: вулиці, доми, рух людий, мущин та жінок у ріжних убранях, крамниці, товари, — все було новим для Сідхарти і приємно заінтересувало та розбавило його.

На одній великій вулиці звернула на себе його увагу людина у дивному, бо невиданому ним досі, стані. Людина ся, з червоним лицем та роззявленим ротом, важко дихаючи, сиділа скорчившись під муром дому та голосно і жалісно стогнала.

— Що стало ся йому? — спитав Сідхарта візника.

— Він хорий, — відповів Чанна.

— Щож се таке: хорий?

— Хорий, се значить те, що в його тіло розболіло і він страдає.

— Я бачу, що він страдає. Длячогож се так стало ся з ним? Чому серед нас сего не лучаєсь?

— Се буває зі всіми.

— І зі мною може се лучити ся?

Візник не відповідав, а Сідхарта більше не допитувавсь.

На тій же вулиці до колісниці Сідхарти підійшов старик, просячи милостині. Дряхлий, з похиленою у низ спиною, та з червоними, заплаканими очима, старик на силу переставляв вихудлі, трясучі ся ноги та шепотів щось непонятне беззубним ротом.

— А се також хорий? — спитав Сідхарта.

— Ні, се старець! — сказав Чанна.

— Що значить: старець?

— Значить: постарів ся.

— А з чого се йому стало ся?

— Жив довго.

— Всї люди старіють ся?

— Всї!

— Вези мене домів, сказав Сідхарта. Чанна погнав коні, але на відїзді із міста їх задержала гурма людий. Вони несли щось на ношах, похоже на людину.

— Що се? — спитав Сідхарта.

— Се мертвець. Вони несуть його тіло, щоб спалити, — відповів Чанна.

— Що значить: мертвець? спитав Сідхарта.

— Мертвий, значить, що житє скінчило ся.

— Як скінчило ся? Хиба може скінчити ся житє?

— Умер, значить, скінчило ся.

Сідхарта зліз з колісниці та підійшов до людий, котрі несли мерця. Мерлець з отвореними, непорушними наче скляними очима, вискаленими зубами і закостенїлими членами тіла лежав так непорушно, як тільки лежать мерці.

— Від чого стало ся таке з отсим чоловіком? — спитав Сідхарта.

— З усіми се станеть ся. Всї вмирають.

— Всї вмирають... — повторив Сідхарта, і вернувшись на колісницю, не підіймаючи голови, заїхав до дому.

Цілу днину пересидів Сідхарта непорушно сам один у далекому кутку саду і не переставав думати про те, що бачив.

— Всї люди хорують, всї старіють ся, всї вмирають... Як жеж можуть люди жити супокійно, знаючи, що в кождий час вони можуть захорувати, що з кождою хвилиною старіють ся, втрачаючи силу та красу. Також знають, що кождої хвилинки вони можуть вмерти, а напевно вмруть рано чи пізно. Як можна чим небудь радувати ся, що небудь робити, знаючи се? Так не повинно бути! — сказав він собі. Треба знайти спасенє від сего. І я знайду його! А найшовши, передам його людям.

Так рішив Сідхарта. І порішивши се, прикликав слідуючої ночи свойого візника Чанну, казав осідлати собі коня і відчинити браму. Та заки виїхав, він пішов до своєї жінки. Вона спала. Сідхарта не будив її, тільки поглянув на неї, і тихим кроком, щоб не розбудити сплячих рабів і рабинь, вийшов раз на все із своєї палати. Сів на коня і сам один виїхав зі свойого родинного місця.

Проїхавши так далеко, як тільки міг завезти його кінь, він зліз, пустив його, а сам, перемінявшись з убранєм з подорожним браманським монахом, і обтявши собі волосє, пішов, мандруючи по сьвіті, шукати средства спасеня людий.

Через 60 літ Будда, переходячи з місця на місце, проповідав свою науку. Смерть захопила його на дорозі із одної оселї у другу. Він мав тоді 80 літ. Хоть вже ослаб, та все ще ходив і проповідував. На одній такій мандрівці він почув ослабленє і сказав: „Мене мучить жажда." Ученики подали йому води, він випив троха, посидів і пішов дальше. Та коло ріки Харанеавата він знов пристанув, і сївши під деревом, сказав до своїх учеників: „Я прочуваю недалеку смерть; памятайте і без мене все, що я говорив вам".Любимий ученик його, Ананда, чуючи се, не міг здержати ся, і відійшовши кілька кроків, заплакав. Сідхарта сейчас призвав його і потїшаючи, сказав: Не плач, не трівож ся! Рано чи пізно ми мусимо розлучити ся зі всім, що для нас дороге. Чиж на сім сьвіті є що небудь вічне? Други мої! сказав він до всїх учеників — жийте так, як я вас учив. Визволяйтесь від сїти пристрасти, що вас хоче опутати. Йдіть по тім шляху, котрий я вам показав. Тільки памятайте, що все тїлесне заникне, лише одна правда незнищима і вічна! І длятого у нїй шукайте свойого спасеня!

Се були послїдні його слова. Потім замкнув очи і тихо відійшов із сего сьвіта.

Богданко.

Іван Франко.

ПРИТЧА ПРО ПРАВДИВУ ВАРТІСТЬ.

Асока цар премудрий, милосерний
До ради царської звик був просити
Пустинників, аскетів, богомольців,
І пильно слухав, що вони казали.

Та се не в смак було його міністрам,
Дорадникам, вельможам, ґенералам
Сидіти поруч старців у лахмітю,
І стали нарікати на царя.

Одного дня поклав він перед ними
Дві скриньки. Перша щиро-золота
Ясніла від каміня дорогого;
Друга-ж була звичайна, деревляна,
А шпуги позаливані смолою.

І мовив цар: „Мої міністри любі,
Котра з отсих скриньок вартнійша [буде?"

І одноголосно сказали всї:
„А вже-ж вартнійша сяя золота!
Як можна, царю, навіть прирівняти
До тої позасмоляної скриньки!"

То цар велів скриньки повідчиняти.
І глянь: у золотій лежало стерво
Гидке, вонюче, так що мимоволї
Усякий аж ухопив ся за ніс.

А в смоляній лежали гарні перли
І пахощі і дороге камінє
Безмірної ціни. І дивувались
Міністри, ґенерали та вельможі.

А цар сказав до них: „Ну, що-ж тепер?
Чи справді скринька золота вартній-[ша?"

І строго глянувши на них сказав:
„Ся скринька золота, се ви панове!
На зверх коштовна, гарна та блискуча,
В нутрі-ж у вас незгода, гниль і зрада.

..А ся засмолена, се ті аскети,
Ті жебраки, старці та богомольці,
Що зверхньої краси давно зрекли ся.
За те з душі своєї гнїв і завить
І пристрасть випололи наче хопту,
А досьвідом і розмислом глибоким
Свій ум неначе сонце прояснили."

Так ось вам, золоті скриньки, наука,
Не надто гордувати смоляними,
Поки не бачили тих пахощів,
Перел, клейнотів, що є в них укриті.

Гарделія.

Ангел.

Жила одна родина бідна, але щаслива. Батько був робітником на зелїзниці, мати шила білє: Не бажали богато і завдяки пильній праці могли жити спокійно. Найбільшим щастєм їх житя була одинока донька Марійка. Дівчинка ходила вже до школи і вчила ся пильно, а батьки мріяли про се, щоби дати їй висше образованє. Готові були на всякі жертви, щоби виховати добре любу донечку.

Батько, вертаючи вечером з роботи, брав Марійку на колїна та оповідав їй всякі цікаві річи, а мати тимчасом шила на машині, щоби скінчити якусь пильну роботу. Все мала богато роботи, бо всї знали її як сумлїнну женщину і радо давали їй білє до шитя. В кімнаті лежало повно білизни до роботи. Мати працювала пильно і все думала про те, кілько гарних річий зможе купити для доброї доньки.

Але щастє скінчило ся скоро. Одного дня мати, шиючи на машині, мала лихий випадок: голка перебила її руку, а біль був такий великий, що бідна жінка мало не зімлїла. Була дома сама одна і з трудом встала з крісла, щоби вложити руку до зимної води. Се помогло і як вернули до дому батько і донька, мати привитала їх весело, як звичайно.

— Що вам, мамо? — питала ся Марійка, бо відразу помітила, що мама дуже блїда.

— Нічого, я заколола ся в руку, але се перейде.

Але цілий день не могла нічого робити, а другого дня рука запухла, а рана боліла ще гірше. Нічого не говорила батькови, щоби його не гризти, але самій було дуже прикро, бо мала кінчити пильну роботу.

— Чому не хочете їсти, мамо? — допитувала ся Марійка.

— Ти хора — говорив батько, — треба прикликати лїкаря.

Лїкар сказав, що хороба може бути дуже небезпечна. Поручив великий супокій і приписав ліки.

Марійка аж заплакала, коли довідала ся, що мати така слаба. Але скоро обтерла сльози і сказала:

— Будьте спокійні, матусю, я займу ся господарством.

— Але що буде з роботою — журила ся мати, — мушу її скінчити, я обіцяла...

Донька заспокоювала маму, як могла. Але під вечір хороба ще погіршила ся; мати спала горячковим сном, а батько і Марійка мусїли сидіти в ночи при ліжку. Крізь сон говорила мати все про недокінчену роботу. Так перейшло кілька днів, а мама все була слаба. Марійка доглядала її дуже печаливо, крім сього варила обіди і вела ціле господарство. А про роботу мами думала безнастанно.

Одного вечера, коли мати заснула твердим сном, дївчина відкрила машину і пробувала шити білизну; робила се перший раз, але робота не була трудна і проба вдала ся. Відтепер кождого вечера, як мати заснула, сідала до машини і шила білє замість мами. Мати нічого не знала, що знайшла таку помічницю. Все журила ся, що не зможе віддати на час роботи. А донечка вспокоювала її лагідними словами і слаба засипляла спокійно. Так працювала Марійка цілими ночами; не раз морив її сон, опадали руки, але вона вставала, ходила по кімнаті і знов брала ся до праці. Якаж була її радість, що робота зменшала ся кождого дня і нарешті могла віднести білє до маґазину. Вдоволена і щаслива принесла до дому зороблені гроші. А мати як раз вставала з ліжка, бо лікар позволив їй ходити по кімнатї.

— Де моя робота — питала ся Марійки, — було богато білизни, а тепер не можу її віднайти. За день-два можу вже взяти ся до роботи. Деж те білє?

— Вже віднесене до маґазину — сказала Марійка з усьмішкою.

— А хтож її скінчив?

— Не знаю — говорила дївчина з таємничою мінкою, — може який ангел.

Мама глянула в очи Марійці. Тепер пригадала собі, що нераз в горячці бачила її над машиною при роботї.

— Се ти робила за мене роботу! — сказала мати крізь сльози. — Ти моя добра, люба! А як ти навчила ся шити? Бідна помізернїла, а я того не замітила в хоробі... Чи ти не слаба, Марійко?

— Нічого менї не буде, я щаслива, що виручила маму в хоробі. Се зробила би кожда донька...

— Ти направду є моїм **а н г е л о м** — сказала зворушена мати.

ЯК ДОВГО МОЖЕ ЧОЛОВІК ПОСТИТИ?

Постити зовсїм не трудно, як про се думає загал, а їдять мало не все самі бідаки. Є люди, котрі відказують ся від поживи, так сказати, з привички і на тім не зле виходять. Знаменитий Арман Сюксі в Женеві в червни 1906 року оставав через 30 днів без всякої поживи. — Італієць Сакко повторював три рази протягом 8 років проби з добровільною голодівкою. Першим разом перебув він без їди 45 днів і 2 години, другим разом 46 днів і 4 години. За сей час викурив він 1400 папіросів і випив 450 фляшок мінеральної води.

Всїм ще стоїть в тямці проба Теннера, котрий перебував в 1889 році в Ню Йорку і видержав повних 40 днів без їди під таким строгим наглядом, що всяка можливість обману виключена.

Бувають і між жінками такі, що видержують довший час без всякої їди. Літ 20 тому назад 60-лїтна бабуся, Француска, котра збожеволїла з приводу родинних незгодин, через 50 днів нічого не їла й не пила крім води.

В 1868 р. рознесла ся вістка, що Сара Джекобс не приймає ніякої їди вже від 16 літ. Ся відомість викликала самозрозуміло велике заінтересованє серед лікарів. Молоду жінку привезли в льондонський головний шпиталь і придержали з тиждень під наглядом лїкарів. Однак при кінци тижня вона померла і як показало ся від вичерпаня сил. Лїкарі, послугачки і родичі — всї вони були передані судови за убийство; одначе лїкарів і послугачок оправдано, а родичів, котрі вводили з розмислом в блуд лїкарів і публику, покарано вязницею.

Лїкарі переконують, що голодованє з рідка або періодично, приміром два рази в тиждень, є дуже пожиточне, особливо для людий, обтяжених злишною тучністю. Одначе довшої голодівки не радять лїкарі починати без порозуміня і поради з ними.

Укр. Тов. „Запорожська Січ" в Ню Йорку

устроює

дня 7-го червня (June) 1913 р.

Представлене і Баль

В ARLINGTON HALL
19-23 E. 8th St.,
(між 2-гою а 3-тою евню в Ню Йорку)

Відограєть ся перший раз в Америці

ХМАРА

драма в 5-тьох діях зі сьпівами і танцями
А. Л. Суходольського.

ОСОБИ:

Кузьма Гордієнко, богатий мужик . . . І. Павловський
Кулина, його жена . . . К. Соколовська
Настуся їх дочка . . . Й. Вівальд-Лонтка
Андрій Безродний, робітник Ю. Рокицький
Семен Карий, старший над робітниками . . . В. Лазута
Горпина Ковальчукова, кохана Семена Карого . . . Г. Шнайберґ
Малашка, дівчина . . . М. Шнайберґ
Ізраіль Халамайзер, арендар В. Сьомкайло
Грицько, його робітник . . І. Рокицький
Слідчий судія . . . К. Камінський
Соцький . . . П. Васильків
Старшина . . . А. Кавка
Вивдя, робітниця у Гордієнка . . . М. Рокицька
Унтер-офіцир . . . М. Сокольський
Федор, парубок . . . А. Невядомський

Селяне, парубки, дівчата, арештанти.

Дірігент: **О. Стеткевич.** Характериз.: **Ю. Павчак.**
Режисер: **В. Білинський.** Музика: **п. Смолинського.**

Початок точно о годині 7.30 веч.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ НАСТУПИТЬ БАЛЬ.

Ціни місць: І-рядні $1.00, ІІ-рядні 75 цт., ІІІ-ряд. і балькон 50 цт., IV-ряд. 35 цт. Вступ на салю 25 ц.

Білети можна дістати скорше у А. Ґроховського 111-115 E. 7th St, а в день представленя при касі в Arlington Hall о год. 6-ій вечером.

Товариство „Запорожська Січ" в Ню Йорку, знане зі своїх представлень, дає знов нагоду своїм приятелям, знакомим та любителям штуки почути нову народну штуку. Позаяк штука ся довга, а після постанов нюйорського стейту можна виступати в костюмах лише до 12-ої години в ночи, проте представлене зачне ся точно о годині пів до осмої. Комітет просить П. Т. Публику явитись точно на означений час, підчас представленя заховуватись спокійно і **не курити.**

Вже вийшла з друку давно пожадана книжка:

КАРОЛЯ, чудова повість з життя сироти, 160 сторін 40 цт.
НОВІ ПІСНІ З СТАРИМ КІНЦЕМ, переспіви Щипавки і Драпавки 25 цт.
ІСТОРІЯ ПРО СИРОТУ ІВАСЯ 15 цт.
НА БІЛИХ СКАЛАХ 60 цт.
ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ з образками і мапою України 80 цт.
ОБРАЗКИ З РОЗВИТКУ РУСИНІВ, популярна книжка для кождого, з образками 75 цт.
НАЧЕРК ІСТОРІЇ УКР. ЛІТЕРАТУРИ І. і ІІ. часть $1.50
ЖИВИЙ ТРУП 15 цт.
СКОШЕНИЙ ЦВІТ, гарне оповідане 45 цт.

Каталоґ книжок, інструментів і стереоскопів даром.

RUSKA KNYHARNIA
850 Main St., Winnipeg, Canada.

Telephone Orchard 7430

M. LYSIAK
NATIONAL EMPLOYMENT AGENCY
44 E. 7th St. bet. 2nd and 3rd Aves., **NEW YORK.**

1) Народне бюро праці для дівчат і мущин в Ню Йорку і на контри.
2) Бюро інформацийне для справ судових і військових старокраєвих.
3) Продажа лотів, домів і фарм по найдогіднійших сплатах.
4) Русько-народна Книгарня.

На жадане висилаю каталоґи книжок.

M. LYSIAK
NATIONAL EMPLOYMENT AGENCY
44 E. 7th St. bet. 2nd and 3rd Aves., **NEW YORK.**

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ!

Плити патефонові з найкрасшими руськими піснями 24 цм. по 2.50 К., 29 цм. по 4.50 К., 35 цм. по 6 К. Плити ґрамофонові по 2.50 К., 4 К, 6 К і 9 К, за штуку. При більшім замовленю значний опуст.

Прибори січові як: ленти червоні і синьожовті, медалі з портретом Шевченка, козацькі смушкові шапки з червоними або синими мішками по 4 К; вироби різьбарські а іменно: каламарі, ножі до розтинаня книжок, рамці, зеркала, перстені мосяжні пацьорковані, топірці різьблені пацьорковані від 5 К., бібулярі і т. п.

Дуже гарні українські фартушки від 3 К до 12 К, вишивані краватки по 4 К, жіночі торбинки ручні по 2 К за штуку і взагалі всьо, що входить в обсяг домашного промислу доставляє: **ОЛЕКСА ПУШКАР В КОЛОМИЇ (ГАЛИЧИНА. АВСТРІЯ).**

---

10 за 5 цнт.

Всі побивають ся за **NEBO** корково закінченими циґаретками.

Кождий продавець розпродує **НЕБО** циґаретки з кождим днем що раз більше.

P. LORILLARD CO. 1760 ESTABLISHED

ЖІНКИ! Одинока руська школа, де можна вивчитись акушерії. По скінченю науки видаємо державний диплъом, важний на цілу Америку. Провадимо шпиталь, в котрім лічимо всякі хороби, а переважно недуги жен, не маючих дітий.

Адреса: **International College of Midwifery and Hospital**
213-215 Pittston Ave., Scranton, Pa. **Dr. KULCZYCKI.**
Phones: Old 4974. New 1553. 15—24

Слухайте панове! Не дайте себе вивискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ

Осібні каюти! Домовий харч! Даємо нічліг! Відставляємо пакунки! Виробляємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не вивискувати! Переконайте ся! Шліть завдатку 3.00 дол. до повистої ціни або пишіть по інформації.

$25 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $25 дол.
AMERICA EUROPE CO., 109 Greenwich St., New York.
19—22 Число телефону 4548 Rector.
А хто хоче тілько за 5 долярів поїхати до краю на найліпших шифах, нехай напише на адресу: **AMERICA EUROPE CO, 109 Greenwich Str., New York.**

Найславнійший руський спеціяліст

Д-р. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

знаний всім і в найширших кругах уважаний тепер за найліпшого руського і американського лікаря. Др. ГОГЕНБЕРҐ відбув студії медичні в першорядних унїверзитетах і шпиталях в старім краю, а довголітною тут своєю працею здобув собі найбільшу славу і вдяку много тисячів виздоровлених, які одиноко йому лише завдячують своє здоровле.

Нехай жалує щиро кождий хорий, який не знає ще д-ра Гогенберґа і добре тямить о тім, що здоровлє можна відзискати через лічене виключно **одинокого лише д-ра Гогенберґа.**

Др. Гогенберґ лічить в найліпшим все успіхом **уцтиво, совісно і дешево** всякі недуги: голови, горла, легких, чахотку, біль під грудьми, недуги серця, всякі терпіня жолудка, міхура і нирок (почок)

Лічить недуги жіночі як: неточности, кровотоки, білі уплави, блїдницю, пологові болї.

Всї недуги мущин хочби застарілі: уплив насїня, недостаток мужеської сили, ломане ніг, костий, болї в крижах, закажене крови найпевнїйшим середником проф. Ерліха „606". Посїдає наймоднїйші машини електричні і лічить ревматизм, недуги нервові і слабість сьв. Валентія.

Довершує найтяжші операції при помочи знаменитого хірурґа з Відня. Хто бажає здоровля і добра, нехай зголосить ся особисто або листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. 18—

DR. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave. (betw. 17th & 18th Sts). **New York, N. Y.**

Хто не вірить, нехай читає потверджений нотарем лист

Поважаний Докторе Гогенберґ!

Почуваю ся до милого обовязку подякувати Пану Докторови за так скоре і цїлковите виліченє. Через два роки зносив я мою недугу і нещастє і на дармо лічив ся у всяких докторів, які наочно мене оглядали. Др. Гогенберґ лиш на мій листовний опис вилічив мене скоро і з біди увільнив. Нехай Господь Бог дає здоровлє Докторови Гогенберґови, аби міг ще більше хорим помагати. M. H. Minersville, Pa.

R. J. Glick Агент асекурацийний від огня.

Офіс находить ся
WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

---

500 долярів нагороди,

даємо кождому, хто нам докаже, що при уживаню мого новововинайденого средства т. зв. „ANTIGER-MINK" не виросте буйне волосе, борода або вуси.

Наколи Вам до сеї пори нічого не помогло, то не відкладайте а попробуйте ще мого нового, чудового средства.

Ціна сего средства тілько 2 доляри. За успіх гарантуємо. Письма і гроші посилайте до:

UNION MEDICINE CO.
531 Tremont Ave., New York, N. Y.

$10.00 сьміху лиш за 18 ц.

„Ventrilok", подвійне горло; дає ся під язик і запомочею сего можете видавати зі себе ріжнородні голоси звірят і сьпів всїх птиць, а також можете наслїдувати голос кождого зі своїх знакомих чи то мущин чи женщин. Посилаємо кождому лиш за 18 центів, а 2 штуки за 30 центів.

A. SOKOLIĆ,
526 W. 182 St., New York.

Око, котре все бачить!

Сей малий інструмент положіть на своє око і Ви можете, так сказавши, всьо бачити: через камінь, желїзо, дерево, сукно і т. п. і то поза собою, не обертаючись. Всї люди задивують ся, як то Ви можете всьо бачити, не оглядаючись. — Посилаємо кождому лиш за 37 центів.

B. AUTURI
200 E. 23 STREET, NEW YORK

Єсли хто є без праці,

або пошукує ліпшої, нехай зголосить ся до Бюра посередництва праці Hudson Employment Agency, 89 Montgomery St., Jersey City, або 116 Springfield Ave., Newark. Се є одно з найбільших бюр в стейтї Ню Джерзи.

ВАЖНЕ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ КРУЖКІВ.

Принимаю замовленя на народні. українські і иншого рода костюми та потрібні прибори характеризаторські як перуки, волося, шмінки і т. и. по дуже приступних цінах Хто хотів би випожичити сї потрібні річи до театральних представлень, зволить присилати замовленє що знаменше на 8 днів перед представленем на слїдуючу адресу: **MRS. E UHORCHAK,**
66 Sussex Str., Jersey City, N. J.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школї або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Старанна наука; по її скінченю видаємо диплъом. Лічимо всїлякі хороби женщин і дітий. Адресувати:

Dr. C. DEUTSCH. School of Midwifery, 16 19
229 E. 14th Street, Dpt. S. **New York, N. Y.**

Повідомлене.

Повідомляю всї братства, товариства і т. д., що я виробляю всї братські річи, як: відзнаки ріжних форм і величин, паси, капелюхи, шапки, уніформи, американські фани, народні і братські прапори, печатки, церковні хоругви і т. д. — На жадане посилаю ілюстрації. — Удїляю безплатно всякі інформації і поради. — Єсли кому небудь з ваших людий потрібно що купити, а не знає як і де, нехай удасть ся до мене, а я охотно услужу. — Єсьм довголітним членом Р. Н. Союза. — Хто хоче купити руську або яку небудь книжку, нехай удасть ся до мене. — Котре братство замовить від мене американську фану, то не пожалує. — За всї замовленя ґарантую. Адреса:

STEPHEN KALAKUKA,
1009 N. Main Ave., Scranton, Pa.

Позір, Русини!

Ст. Цембрівський

русьний музикант принимає замовленя на всякі забави, весїля, балї, представленя, концерти і т. д. — Адреса:

435 E. 9 St., I floor yard house
NEW YORK.

Всегда готовий до уживаня

Не потребуєте розпалювати огня, если прийдете пізно до дому або если вчасно встаєте, маючи у себе

New Perfection
WICK BLUE FLAME
Oil Cook-stove

Лишень черкніть сірник, приложіть його до кнота а будете мати огонь вистарчаючий до вареня всего, без надмірного огріваня Вашої кухні.

Без вугля і дров.
Без сьмітя і попелу.

The New Perfection є зроблений з 1, 2, 3 і 4 паленисками. Автоматичний прилад вказує скілько нафти находить ся в резервоарі.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

C129

Напад на Січ.

В осени 1674-го року султан Мухамед IV. посадив на ґалери пятнайцять тисяч яничар і Чорним морем з Канудан пашою і другими пашами та мурзами післав їх у Крим до хана Селим-Гірея з приказом: піднявши всю кримську орду в сорок тисяч коний, у купі з яничарами, як тільки замерзне Дніпро з притоками, затонами і заводями, тихо, несподівано, нічною добою і доконче у велике сьвято, саме на Різдво, на другу або на трету ніч, сараною налетіти на проклятe запорожське кодло, вирізати до ноги усе те гадюче царство, зрівнати з землею їх вали і окопи, попалити і пустити на вітер їх курінї, а самого „урус-шайтана", Сірка, запорожського отамана, живцем у тяжких кайданах приставити у Стамбул (Царгород) на ясні очи падишаха.

На три тижнї до Різдва стала зима, та така сувора, що аж земля від морозу тріскала, а Дніпро і всї його притоки і затони закувало ледом, мов желїзом і присипало снїгом.

Настало Різдво. Усї Січовики зібрали ся до Січи на се сьвято. Покинули свої зимівки і ті з товариства, котрі зимою жили своїм господарством і зі своєю худобою то по днїпровських островах та займищах, то на своїх пасїках.

Весело і ґучно провели Січовики перші два днї зимового сьвята. Гремілп гармати і мушкети. Грали і сьпівали кобзарі і лїрники. По куріннях ходили школярі-сьпіваки, „аки волхви со звіздою путешествоваша".

Гуляли і день і другий, а того не знали, що пятьдесять тисяч заклятих ворогів їх на другуж ніч обгорнули Січ мов хмарою, накрили і порізали у темряві січову сторожу, що стояла кругом геть-геть від самого коша, і по степовій і по луговій сторонї. Зіставили живим із сторожі тілько одного молоденького вартового, щоб він показав їм ту „фіртку" чи „пролаз", котру на сю ніч по черзї не замикали.

А тут у Січ не легко було і вскочити. Вона стояла за високим землянпм валом, а її обступали, на схід сонця, чотири притоки Днїпра-Славути: Чортомлик, Пригной і річки Скарбна і Павлюк. Уввишки вал був па шість сяжнів, височенький таки... З поля, на захід сонця, на валу були височезні острі палї чи то частокол, а в нїм бойницї. З другого боку, що на схід сонця, від Чортомлика і Скарбної до самісїнького валу збудовані були із грубого брусу здоровеннї копі, що засипані були землею так, що їх ніяка куля гарматна не пробила, не то що мушкетні кулї. У самій Січи стояла височезна башта, також на захід сонця, двайцять сяжнів у обхід, а у тій баштї, звичайно, добрі бойницї. Перед самою баштою глибочезний рів, а далї за ровом земляний городок сто сяжнів у обхід, а в нїм віконця, з котрих визирали на сьвіт січові гармати. У тих кошах, що були на схід сонця, прорубані були під бойницями вісїм вузеньких фірточок чи пролазів, таких вузеньких, щоб тільки одному козакови пролїзти з ведрами по воду на Чортомлик та Скарбну. Мірою була Січ, як обійти її кругом, більш девяти соток сяжнів, майже чверть милї. Чи маленьке таки місточко! не десяти і не двайцяти тисячам можна було у неї сховати ся...

Так от як порізали Татари і яничари у поли і у Великім Лузї січову сторожу і зіставили для себе, за язичника, тільки одного вартового, то хан Селим-Гірей і улестив його обіцянками великого скарбу і волї — куди схочеш, туди і іди, а укупі з обіцянками — і шаблею — зараз і голову з плечий!

Зісталось одно — показати нещасну фіртку.

От завязали йому чардою чи то рушником від татарської чалми рота, щоб иноді, часом, не крикнув коло самої фіртки і не пробудив би сонну Січ, яничари і повели його під руки, а він з неволї, повів їх до тої нещасної фіртки.

Як вода у лотоки рушили яничари у той пролаз, і вже за перших півнїв затопили своїм тїлом і майдан і всї улицї і улички поміж курінями і за курінями...

А у Січи — тихо як в усї. З вечера троха потеплїло, і вогкий снїг, мов мука мягенька, і не хруснув під ногами проклятущого бісурменського воїнства... Хоч в ухо стріль. От — от потечуть ріки козацької крови червоної...

А що-ж козаки? Після гульнї, танцїв і скоків, підпилі і потомлені, вони спали по своїх куріннях, покотом чоловікна, і мов від грому небесного падати восьми курінїв. Хропу козацького було, мов у кінському табунї після водопою.

Тільки у васюринськім куріни деякі з козаків, не підпилі і не потомлені, сидячи коло стола при каганцях, грали в кости. А у темному кутку лежали собі рядом Запорожцї — Павло Пелеха і Яким Яворницький.

Лежать вони та тихенько розмовляють про старовину, коли нараз чують:

— Цитьте, цитьте! — шепоче Шевчик запорожець, а сам білий як крейда. — Чи се не сон? Яке-ж страшне!

І він показує на зачинене вікно у кватиру, де була маленька щілина.

Ті туди... Зирк! аж волосє сторч стало... Увесь майдан заповнений людьми, мов ото буває у церкві на велике сьвято... та усе яничари! Кинулись і ті, що у кости грали. Таки єсть! Пропала Січ! Пропало військо запорожське! Зараз тихонько давай будити увесь курінь... Повискакували... Де і хміль подів ся!.. Скочили на ноги мов один чоловік — мовчки ухопили за рушницї... А тут курінний отаман порядкує... При кождім вікнї поставив по три, по чотири чоловіка, найметнїйших стрільцїв, щоби вони без перериву стріляли у гурт, як у копицю, а другі щоби безперестанно набивали рушницї і подали тим, що у вікон.

Козаки відчинили на раз всї вікна куріня...

Таррах! аж по степу і лїсом луна розляглась... Таррах! таррах — і мов блискавка вилїтало полумя із кождого вкна, і мов від грому небесного падали яничари, аж до неба, до самого Аллаха посилаючи передсмертні оклики і проклони... Падають, та і падати нікуди — так густо!

Від грому рушниць прокинулись і другі курінї — всї трийцять вісїм!

Сотки блискавок і громів вилїтали разом зі всїх вікон, і яничари „аки козлй между собою мятущи ся" — як каже лїтописець — падали на землю і захлебувались своєю і братерською яничарською горячою кровцею. Самі вони у такій тїснотї мусїли або стріляти на небо, у повітрє, дурно, або бити свого брата, бо куди не повернись, — стояла стїна із яничарів...

Скоро і сї живі стїни повалили ся і стало вже не так густо: мерцї загатили собою і вимостили трупом і майдан і кожду уличку. Тодї із отаманського куріня вибухнув голос:

— До ручного бою, дїти, до ручного!

І разом у кождім куріни відчинились двері і запорожцї, як пчоли з уліїв, висипали ся із курінїв, почалась страшна різанина рукопаш: у дїло пішли тодї шаблї, ножі, турецькі ятагани-запоясники, келепи. Се вже була чисто різницька робота. Турки вже мало відбивались, бо думали, що так судив їм Аллах тут погинути.

— Алла! Алла! Алла! — здіймали вони руки на небо і падали мертві на своїх братів яничар.

Січ мов курила ся туманами: то не тумани над Січию вставали, — то курилась на морозї ще тепла кров козацька.

Ще тільки на сьвіт зачало благословить ся, а вже не було нї одного живого яничара. Усе червонїло турецькою кровцею — стїни церкви, курінї, гармати... За червоним не видко було і снїгу, хоч перед ранком і вдарив знов такий мороз, що пара з уст, здавалось, замерзала.

А тимчасом вернулись із погонї дві тисячі панцирників — козаків, котрі вже не догнали хана Селим-Гірея з його ордою в сорок тисяч коний і з рештою недобитих яничар, котрих спасла фіртка, якою вони дібрались у ночи в Січ, як вовки у кошару. Привели тільки одного язика-татарина: кінь під ним упав у погонї, і його взяли Запорожцї за язика (перекладчика).

— Завив хан як собака і побіг у свої улуси з ордою, — тільки і удалось козакам добути ся від свого язика. — Халат на собі розідрав... пику свою драпав нїгтями, плакав, ай-ай! плакав... Тепер йому падишах (султан) кесим башка, ай-ай! кесим башка! (Відотне голову).

Після молебня запорожцї перш усего перенесли своїх убитих у страшній „заверусї" товаришів — як каже лїтописець — на братське кладовище і передали тїла їх землї „чесним і знаменитим погребенієм". — Убитих було пятьдесять чоловіка.

Полягло яничар у ту ніч тринайцять тисяч пятьсот. Два днї валили Запорожцї їх трупи в полонки, пускали під лїд — хай пливуть і ждуть слушного часу...

Данило Мордовець.

В ДРУКАРНЇ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛЇДУЮЧІ КНИЖКИ:

Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка Історія Руси	10
Коломийки	30
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	.25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій	30
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Вілик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.
Др. В. Сіменович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсідатель.
А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 308, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 15. червня с. р. о годині 2-гій пополудни.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. Василия, від. 278, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 8. червня с. р. Котрий член на сім мітінґу не явить ся, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Дм. Куделич, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 47, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. червня с. р. відбуде ся піврічний мітінґ, на котрий кождий член повинен явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари. На тім мітінґу буде приниматн ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґ розпічне ся о годині 2-гій пополудни. — Г. Лавор, заст. секр.

ДУКЕЙН, ПА. Бр. сьв. Стефана, від. 268, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 8. червня с. р. На порядку дневнім дуже важні справи. Неявивший ся член буде караний після статута. — М. Фільо, пред.; М. Мареін, кас.; І. Гришо, секр.

ГОМЕР СІТИ, ПА. Бр. Вознесенія Хр., від. 19, подає до загального відома, що посьвячене братського прапора і річний мітінґ відбуде ся в суботу дня 14. червня с. р. Неявивший ся член заплатить $1.00, а урядник $2.00. — В. Буртик, секр.

РАРІТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх членів, що дня 15. червня с. р. відбуде ся піврічний мітінґ, на котрім кождий член повинен явити ся і вирівнати свій залеглий довг. Будуть полагоджувати ся недокінчені на попереднім мітінґу справи. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Мітінґ розпічне ся о 2-гій год. пополудни в „Рокко“ гали, при улици Дівіжен. — Д. Лабюк, предс.; Я. Данилюк, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 39, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 8. червня с. р. Неявивший ся член заплатить 75 цнт., а урядник $1.25. — В. Москаль, секр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 71 Р. Н. Союза в Great Meadows, N. J., зістав з днем 17-го мая 1913 р. розвязаний задля недостаточного числа членів, згідно з §141 статута Р. Н. Союза в Америці. Головний Уряд Р. Н. Союза вислав для кождого члена переступні листи на адресу місцевого Уряду від 71 Р. Н. Союза. Тож обовязком кождого члена дотичного відділу зголосити ся сего місяця (май) о принятє до котрогонебудь правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці. Члени, котрі не зголосять ся в місяцю маю 1913 р. до жадного відділу Р. Н. Союза, будуть виключені з членства Р. Н. Союза в місяцю червни 1913 р.

Дано в McAdoo, Pa., дня 17-го мая 1913 р. 21—23

Д. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

Мих. Угорчак,
гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ Р. Н. СОЮЗА.

З А Я В А.

Отсим повідомляю усіх Впов. П. П. місцевих урядників і орґанізаторів, що посмертна запомога може бути записана лише після § 159 нового статута Р. Н. Союза і після кляс, котрі суть вичислені в сім параґрафі. Запис посмертного на особи чужі, на церкви або на всякі иньші інституції, не є важний, бо се супротивляє ся законам Злучених Держав Північної Америки.

При виповнюваню декляраций прошу уважати, щоби кожда точка була докладно виповнена. На кожде запитанє в деклярації, прошу відповісти докладно, а єсли немаєте відповіди на котру небудь точку, прошу дати риску (——). Деклярації невиповнені точно, не будуть одобрені Екзекутивним комітетом і зістануть звернені до поправи дотичному відділови.

При зміні посмертного, прошу застосуватись до § 178 статута. Зміна, котра не буде виповнена після сего параґрафу, зістане уневажнена і не буде принята Екзекутивним Комітетом.

При змінах спадкоємців прошу застосуватись до § 159 нового статута. В противнім случаю, така зміна буде неважна.

При змінах спадкоємців, посмертного, адресів і т. п. прошу уживати готових друків Р. Н. Союза. Єсли котрий з Впов. П. П. секретарів не має таких друків у себе, нехай напише, яких друків бракує, а я сейчас вишлю.

Михайло Угорчак,
Голов. Рекорд. секретар Р. Н. Союза.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ. Всч. о. Ом. М. Баранський в Нортгемптон, Па. Ваших виказів не містить ся у „Свободі“ не тому, що уряд спочиває в руках чоловіка некультурного, але тому, що сей „некультурний“ чоловік повинує ся розпорядженям своєї висшої власти. Коли Ви дотичного розпорядженя не читали у „Свободі“, то се вже не наша вина, а вина Вашої... культурности. Ганьбити когось за те, що придержує ся (може і поневолі) урядової ухвали, опублікованої в своїм часі на виднім місци в часописи, — не личить ніяк людині з університетським образованєм.

ПОДЯКА.

Ч. 956. У Львові, дня 1. мая 1913.

До Хвальної Редакції „Свободи“ в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Краєвий Шкільний Союз „Рідна Школа“ у Львові стверджує отсим одержанє квоти 997 кор. (девятьсот девятьдесять сім корон) яку Хв. Редакція прислала до „Дністра“ на книжочку ч. 6800 на цїли „Рідної Школи“. (На сю квоту зложили ся дві збірки, а саме: $46.00 з віча в Вілмердінг, Па. і $158.35 з віча в Нюарк, Н. Дж.).

Кр. Шк. Союз складає отсим щиро-сердечну подяку Хв. Редакції, що заняла ся ідеєю „Рідної Школи“ та збірками на єї цїли. Рівнож дякуємо всім Вп. Жертводавцям, що в новім краю не забули за свою вітчину, та розуміючи тяжке положенє своїх братів в старім краю так радо приходять їм з матеріяльною помочию та додають нових сил в тій тяжкій о житє боротьбі.

Честь їм за се і слава та від нас сердечне Спаси-Біг.

Остаючи з просьбою, щоб і на дальше на „Рідну Школу“ не забували, пишемо ся з правдивим поважанєм

Краєвий Шкільний Союз у Львові
Ів. Кивелюк, Л. Сальо.

ПОКВІТОВАНЄ.

Дня 28. лютого 1913 вислав Вп. п. Михайло Душний до „Краєвого Союза Кредитового“ у Львові; квоту 200 К. (двіста корон) яко жертву на „Рідну Школу“ з доходу представленя п. з. „Верховинці“, виставленого через Тов. „Січ“ в Олифант, Па. Сю жертву ми одержали і вислали Вп. Жертводавцям подяку. Позаяк Жертводавці жадають оголошеня сеї жертви в американських часописях, проте просимо Хв. Редакцію о уміщеню її в своїй часописи з тим, що Кр. Шк. Союз складає Хв. Тов. „Січ“ в Олифант, Па., за жертву а Вп. Аматорам за труд і працю сердечну подяку.

Краєвий Шкільний Союз у Львові.
Ів. Кивелюк. Л. Сальо.

ПОШУКУВАНЯ.

Де є **ІВАН БАРАН**, родом з села Береги, коло Устрік дольних. Його пошукує його жінка Анна Баран, з дому Анна Леньдьо. Приїхала з старого краю тому два місяці. Він робив через чотири роки в Джанставн, Па., а відтак через три роки немає о нім ніякої відомости. Єсли він жиє, то прошу голоситись на понизше подану адресу. І також прошу хтоби з Вп. читачів „Свободи“ про него дещо знав, чи він жиє, чи ні, зволить донести менї а дістане надгороду $10.00. Моя адреса: Анна Баран, P. O. Box 306, New Alexandria, Pa. Westmoreland Co.

Пошукую своїх братів **ВАСИЛЯ І ІВАНА ЯЦМАНІВСКОГО.** Вони приїхали до Америки перед 10-ти лїтами. Походять з села Горбок, повіт Мостиска, Гал. Оба мають перебувати десь в Джерзи стейтс в околици Джерзи Сіти, Н. Дж. Хтоби про них знав або вони самі нехай зголосять ся на адресу: Nicholas Yaomanowski, c/o J. Radomski, 183 7th St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ пошукує посади. Може учити хор, уряджувати представленя і вести дїточу школу. Приняв би також посаду учителя дїтий в такій громаді, де є школа а нема церкви. Єсли котра парохія або громада потребувалаб такого дякоучителя, зволить ласкаво звернутись на понизшу адресу: Dmytro Skorodynsky, 146 Essex St., Jersey City, N. J.

ПОБОРЕНИЙ ЧОЛОВІК.

Як ви не довіряєте у вашу власну енерґію і силу, зістанете поборені, заки наступить боротьба. У нашім житю стрічаємо богато борб і повиннісьмо бути приготовані на се. В нашім орґанізмі відбуваєть ся постійно боротьба — боротьба межи здоровлєм і хоробою. Коли піддамо ся розпуці, то се для нас не буде помочию, але коли вийдемо на зустріч хоробі відважно, то можемо мати надію побіди. Ми повинні завсїгди звертати пильну увагу найперше на травленє, яке мусить бути управильнене. Найлїпшим на се ліком є Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, котрий усуне з вашого орґанізму всякі зіпсуті матерії і котрий піддержує та скріпляє всї орґани. Є він дуже цїнний у всіх недугах жолудка і внутренностий. — По всіх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

Н О В А Ч А С О П И С Ь.

В Скрентон, Па., виходить нова руська часопись під назвою „ГІРНИК“. Часопись ся призначена не лиш для гірників спеціяльно, але для усіх Русинів з Галичини, Буковини, Угорщини і російської України. В часописи поміщують ся відомости старокраєві і американські, як також новини з цїлого сьвіта. Річна предплата виносить лиш 50 цт.

Хто хотів-би дістати кілька оказових чисел **ДАРОМ**, нехай пише на адресу:
HIRNYK
218 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.